

پوسته‌های من

پاسخها

۱. چرا انسان نمی‌تواند تنها زندگی کند؟
زیرا انسان موجودی اجتماعی است و تنهایی برایش احساس ناخوشایندی است.
۲. چرا تنهایی برای انسان احساس ناخوشایندی است؟
زیرا دوستی یکی از مهم‌ترین نیازهای انسان به شمار می‌رود.
۳. چرا ما انسان‌ها به دوست نیازمندیم؟
برای این‌که هم به دوستانمان محبت کنیم و هم این‌که مورد توجه و مهربانی دیگران قرار بگیریم.
۴. احساس نیاز به دوستی را چه کسی در ما قرار داده است؟
خداوند
۵. چرا انسان ذاتاً به دوستی و برقراری ارتباط و محبت نیازمند است؟
زیرا خداوند در سرشت و فطرت ما انسان‌ها میل به محبت کردن و محبت دیدن و نیاز به برقراری ارتباط با دیگران را قرار داده است.
۶. چهار فایده‌ی دوست خوب را بنویسید.
۱- لذت بردن از هم‌نشینی و هم‌فکری با او
۲- صحبت کردن با دوست عاقل و صبور و در میان گذاشتن مشکلات و نگرانی‌ها
۳- یاری رساندن به ما در هنگام مشکلات
۴- افزایش آگاهی‌ها و یادگیری چیزهای جدید
۷. چرا انتخاب دوست از موضوعات مهم زندگی انسان است؟
زیرا رفتار و اخلاق دوستان در ما تأثیر می‌گذارد و ما نیز تأثیراتی بر روی دوستان خود داریم.
۸. یکی از فایده‌های صحبت کردن با یک دوست عاقل و صبور در هنگام شادی‌ها و ناراحتی‌ها چیست؟
باعث می‌شود احساس سبکی و آرامش کنیم.
۹. آیا هر فردی را می‌توان برای دوستی و رفاقت انتخاب کرد؟
خیر، با هر کسی نمی‌توان دوستی کرد و همه‌ی افراد شایسته‌ی دوستی نیستند. گاه ممکن است یک دوست مسیر آینده و زندگی دوستش را به سوی سعادت تغییر دهد و گاه ممکن است در شرایطی یک دوست موجب ناراحتی و سرشکستگی دوست خود شود.
۱۰. حضرت علی (ع) در نامه‌ی خود به فرزندشان امام حسن مجتبی (ع) در رابطه با ملاک‌های دوستی چه فرموده‌اند؟
با نیکان همدلی و رفاقت کن تا از آنان باشی و از بدان جدا شو، تا از آنان نباشی.

Mgsoft PDF Splitter

پرستشهای من

پارسخها

- ۱- خیرخواه باشد و ما را از کارهای ناپسند باز دارد.
- ۲- صادق و یک رنگ باشد.
- ۳- خوش اخلاق و باادب باشد.

۱۱. جمله‌ی «هر کس ادب ندارد، عقل هم ندارد» از چه کسی است و از این جمله چه نتیجه‌ای برای انتخاب دوست می‌گیریم؟

۱۲. حضرت محمد (ص) در رابطه با بدترین فرد چه فرموده‌اند؟ بدترین افراد کسانی هستند که میان مردم سخن چینی می‌کنند و بین دوستان جدایی می‌اندازند.

۱۳. پیشوایان بزرگ دین اسلام در مورد انتخاب دوست چه سفارشی فرموده‌اند؟ با افراد عاقل، باایمان و نیکوکار دوستی کنیم و از افراد دروغگو، بخیل و سخن‌چین دوری نماییم.

۱۴. چرا باید کسی را برای دوستی انتخاب کنیم که ما را از بدی‌ها و کارهای نامناسب بازدارد؟ زیرا چنین دوستانی به ما یاری می‌رسانند و سبب پیشرفت ما می‌شوند.

۱۵. انسان موجودی است و نمی‌تواند تنها اجتماعی زندگی کند.

Mgosoft PDF Splitter

۱۶. خداوند در سرشت ما انسان‌ها و و نیاز به با دیگران را محبت دیدن - برقراری ارتباط قرار داده است.

صفحه‌ی ۱۳ کتاب درسی

نشانین؟

منی این ابیات چیست؟ گفت‌وگو کنید و معنی آن‌ها را توضیح دهید.

من آن‌گه بگویم که تو کیستی تو اوّل بگو با کیان زیستی

تا تو را عقل و دین بیفزاید (سعدی) همنشین تو از تو به باید

بیت اول: تو در ابتدا بگو با چه کسانی زندگی کردی (نشست و برخاست کردی) تا پس از آن من بگویم که تو چگونه انسانی هستی.

بیت دوم: دوست و همنشین تو باید از خود تو بهتر باشد تا باعث افزایش عقل و دانایی و دین و ایمان تو شود. (هر دو بیت به تأثیر دوست بر روی رفتار و اخلاق انسان اشاره می‌کند.)

مباحثات اجتماعی

پرسش‌های متن

منظور حفظ دوستی است یعنی دقت کنیم تا دوستی ما ادامه پیدا کند و رابطه‌ی دوستی مان محکم‌تر شود.

۱. منظور از ضرب‌المثل زیر چیست؟
«پیدا کردن دوست آسان است، اما نگهداری آن مشکل!»

حفظ و نگهداری دوستی

۲. بعد از انتخاب دوست، چه موضوعی در آداب دوستی مهم است؟

به این معناست که ما با دوستانمان رفتارهای مناسبی داشته باشیم تا دوستی مان ادامه پیدا کند و این ارتباط به هم نخورد و محکم‌تر شود.

۳. حفظ دوستی به چه معناست؟

- وفادار بودن و دفاع از دوست در غیاب او
- پذیرش عذرخواهی دوست

۴. رعایت چه نکاتی باعث حفظ دوستی‌ها می‌شود؟

- احترام به دوست و پرهیز از شوخی بیش از حد

- عیب‌جویی نکردن از دوست و تذکر در خلوت

- همدردی و خیرخواهی و کمک در هنگام مشکلات

- پرهیز از بدگویی در دوسر انداختن دوستان به خاطر

خواسته‌های خود

۵. چرا برای دوستی حد و مرزی مشخص شده است؟

زیرا هر چیزی و از جمله دوستی حد و مرزی دارد و اگر دوستی‌ها از حدود خود بیش‌تر بروند مشکلاتی به وجود می‌آورند.

۶. چرا باید از دوستی‌های افراطی پرهیز نمود؟

زیرا این نوع وابستگی زیاد از حد به دوست، آرامش روحی افراد را برهم می‌زند و مشکلاتی را ایجاد می‌کند.

۷. در روابط با دوستان و بزرگ‌ترها، گاهی موقعیت‌هایی پیش می‌آید که افراد از ما درخواست‌های نابجایی دارند، در این مورد چه باید بکنیم؟

باید یاد بگیریم که در این مواقع قاطعانه و محترمانه و بدون خجالت «نه» بگوییم و اگر خودمان لازم دانستیم دلیل نه گفتن خود را هم بگوییم.

۸. چرا گاهی در روابط دوستانه «نه گفتن» این قدر سخت است؟

زیرا ممکن است احساس کنیم که با نه گفتن، دوستانمان از دست ما ناراحت می‌شوند یا از این که نظر واقعی مان را بگوییم خجالت می‌کشیم و تصور می‌کنیم ممکن است ما را مسخره کنند و فکر کنند بچه هستیم.

پرسش‌های من

پاسخها

ممكن است حتى براى خودش و خانواده‌اش در دسر درست کند. همه‌ی دوست‌های دیگران را قبول کند و بخواهد آن‌ها را راضی نگه دارد، چه اتفاقی پیش می‌آید؟

صفحه‌ی ۱۶ کتاب درسی

مربوط به کدامیک از توصیه‌های مربوط به دوستی در صفحه‌ی قبل است؟
دوست آن باشد که گیرد دست دوست در پریشان‌حالی و درماندگی (سعدی)

دوست کسی است که در هنگام ناراحتی و گرفتاری دست دوست خود را بگیرد. (به او کمک و یاری رساند.)
توصیه‌ای است که می‌گوید دوستان باید در مسائل و مشکلات باهم احساس همدردی و خیرخواهی داشته باشند و به هم کمک کنند.

Mgosoft PDF Splitter

پرستش‌های من

<p>وقتی ما تصمیم می‌گیریم، از بین دو یا چند چیز مواردی را انتخاب می‌کنیم و مواردی را کنار می‌گذاریم. مثلاً در کتاب‌فروشی یا فروشگاه‌هایی که بازی‌های فکری سرگرم‌کننده دارد، یکی از آن‌ها را می‌خریم؛ یعنی تصمیمی گرفته‌ایم.</p>	<p>۱. در هنگام تصمیم‌گیری چه کاری صورت می‌گیرد؟ با ذکر مثال توضیح دهید.</p>
<p>زیرا همه‌ی تصمیمات ما نتایج و آثاری به دنبال دارند. ممکن است این آثار خوب یا بد باشند.</p>	<p>۲. چرا تصمیم‌گیری کار مهمی است؟</p>
<p>تصمیمات مهم در اخلاق و رفتار، سلامتی، وضع تحصیلی و آینده‌ی ما اثر می‌گذارند.</p>	<p>۳. تصمیمات مهمی که ما در زندگی‌مان می‌گیریم، چه آثاری به دنبال خواهند داشت؟</p>
<p>تصمیم مثبت: فردی تصمیم می‌گیرد که دیگر خوراکی‌های زیان‌آور مصرف نکند.</p>	<p>۴. یک مثال برای تصمیم‌گیری مثبت و یک مثال برای تصمیم‌گیری منفی بزنید.</p>
<p>تصمیم منفی: پسری تصمیم می‌گیرد که با دوستانش ترقه‌بازی کند. انتخاب</p>	<p>۵. تصمیم‌گیری به معنی است.</p>

Mgsoft PDF Splitter

فعالیت ۱
صفحه‌ی ۱۹ کتاب چه
همفکری کنید و بگویید به نظر شما هر کدام از این تصمیم‌ها مثبت است یا منفی؟ چرا؟ هر تصمیم چه نتیجه‌ای دارد و چه چیزهایی اثر می‌گذارد؟
- حسن تصمیم گرفته است که با دوستانش خوش‌اخلاق باشد و پشت سر کسی بدگویی نکند.
تصمیم مثبتی است، زیرا باعث برقراری ارتباط مناسب بین حسن و دوستانش می‌شود. نتیجه و اثر خوبی بر روی اخلاق و رفتار او دارد.
- فرهاد تصمیم می‌گیرد فردا با دوستانش ترقه‌بازی کند.
تصمیمی منفی است؛ زیرا برای او و دوستانش خطرآفرین است و اثر بدی بر روی سلامتی او و دوستانش می‌گذارد.
- زهرا تصمیم می‌گیرد هر روز یک ساعت، درسی را که در آن ضعیف است، بخواند.
تصمیم مثبتی است، زیرا باعث پیشرفت درسی زهرا خواهد شد و اثر خوبی بر روی وضعیت تحصیلی و آینده‌ی او دارد.
- امید تصمیم گرفته است که دیگر خوراکی‌های زیان‌آور مانند نوشابه نخورد. تصمیم مثبتی است، زیرا استفاده از این نوع خوراکی‌ها برای بدن مضر است و این تصمیم امید اثر خوبی بر روی سلامتی او دارد.

«لحاف فردا امتحان دارد اما تصمیم می‌گیرد همه‌ی برنامه‌های مورد علاقه‌اش را در تلویزیون تماشا کند. تصمیمی منفی است، زیرا باعث خواهد شد الهام نتواند از عهده‌ی امتحان فردایش به‌خوبی بر بیاید و اثر بدی بر روی وضعیت تحصیلی و آینده‌ی او می‌گذارد.»

«هر روز تصمیم گرفته است که در خانه منظم باشد، وسایلش را در جای خود بگذارد و به مادرش در مرتب کردن اتاق کمک کند.»

«تصمیم مثبتی است زیرا هم به داشتن نظم در کارهایش کمک می‌کند و هم باعث رضایت مادرش می‌شود و اثر خوبی بر رفتار او می‌گذارد.»

Mgosoft PDF Splitter

برسش‌های من

مطالعات اجتماعی

۱. شرط خوب تصمیم گرفتن چیست؟
 ۲. چگونه می‌توان نتیجه‌ی تصمیم‌گیری را پیش‌بینی کرد؟
 ۳. نتیجه‌ی تصمیم‌گیری چیست؟
 ۴. مراحل تصمیم‌گیری را نام ببرید.
 ۵. اولین کاری که در هنگام تصمیم‌گیری باید انجام دهیم چیست؟
 ۶. چرا گاهی اوقات نتایج تصمیمات ناگهانی زیان‌بار است؟
 ۷. بررسی راه‌حل‌های متعدد در تصمیم‌گیری چگونه صورت می‌گیرد؟
 ۸. با وجود راه‌حل‌های متفاوت در تصمیم‌گیری، چگونه می‌توانیم بهترین راه را انتخاب کنیم؟
 ۹. ملاک‌های لازم برای انتخاب بهترین راه در هنگام تصمیم‌گیری چیست؟
 ۱۰. در موقع تصمیم‌گیری به چه نکاتی باید توجه کرد؟
 ۱۱. در مورد مسائل زندگی و تصمیم‌گیری‌های مهم خودمان باید با چه کسانی مشورت کنیم؟
- این است که نتایج هر انتخاب را پیش‌بینی کنیم.
- با خوب فکر کردن و پرس‌وجو کردن
- یعنی چیزی که بعد از تصمیم‌گیری برایمان اتفاق می‌افتد.
- ۱- خوب فکر کردن و پرس‌وجو
- ۲- بررسی راه‌حل‌ها و پیش‌بینی نتایج هر انتخاب
- ۳- انتخاب بهترین راه
- این است که درباره‌ی موضوع، خوب فکر کنیم و اطلاعات درباره‌ی آن جمع‌آوری کنیم.
- زیرا ناگهان و باعجله تصمیمی گرفته شده است و درباره‌ی آن تصمیم، خوب فکر نشده است.
- برای هر تصمیمی راه‌حل‌های متفاوتی ارائه می‌دهیم که در هر راه‌حلی هر انتخاب را پیش‌بینی می‌کنیم.
- آن انتخاب‌هایی را که نتایج بدی دارند کنار می‌گذاریم و آن انتخابی را که نتیجه‌ی مثبت دارد، برمی‌گزینیم.
- ۱- این تصمیم برخلاف دستورات دینی و قوانین خانه، مدرسه و اجتماع نباشد.
- ۲- باعث نگرانی و نارضایتی خانواده نباشد.
- ۳- به سلامتی من و دیگران لطمه نزنند.
- ۴- برای دیگران و خودم مشکل و دردسر ایجاد نکند.
- ۱- با بزرگ‌ترها و افراد باصلاحیت و باتجربه مانند پدر، مادر و معلم و مشاور مدرسه مشورت کنیم.
- ۲- تحت تأثیر فشارهای روانی دوستانمان قرار نگیریم.
- ۳- به موقع تصمیم بگیریم.
- با افراد باتجربه‌ای مانند پدر و مادر و معلم و مشاور مدرسه.

Mgsoft PDF Splitter

پایستزهای منن

پایستزها

۱۱. آیا درست است در هنگام تصمیم گیری بحث تأثیر نظرات و صحبت‌ها و فشار و اصرار دیگران لطمه نزنند. و باعث نگرانی خانواده‌مان نشود، و به سلامتی خودمان و دیگران لطمه نزنند.

۱۲. چرا باید به موقع تصمیم بگیریم؟

۱۳. علی در مورد موضوعی فکر کرد و راه‌حلهایی را برای موضوعش بررسی کرد و بهترین راه‌حل را انتخاب کرد، علی در واقع نموده است.

۱۴. اولین مرحله‌ی تصمیم‌گیری، است.

۱۵. استفاده از فکر و تجربه‌ی دیگران به معنی است.

۱۶. در تصمیم‌گیری، بعد از ارائه‌ی راه‌حلهای متفاوت باید به پیش‌بینی پردازیم.

۱۷. نتیجه‌ی هر انتخاب است.

۱۸. خوب فکر کردن و پرس‌وجو است.

۱۹. مشورت است.

۲۰. نتایج‌ی هر انتخاب است.

۲۱. تصمیم‌گیری، بعد از ارائه‌ی راه‌حلهای متفاوت باید به پیش‌بینی پردازیم.

۲۲. در تصمیم‌گیری، بعد از ارائه‌ی راه‌حلهای متفاوت باید به پیش‌بینی پردازیم.

۲۳. تصمیم‌گیری، بعد از ارائه‌ی راه‌حلهای متفاوت باید به پیش‌بینی پردازیم.

۲۴. تصمیم‌گیری، بعد از ارائه‌ی راه‌حلهای متفاوت باید به پیش‌بینی پردازیم.

۲۵. تصمیم‌گیری، بعد از ارائه‌ی راه‌حلهای متفاوت باید به پیش‌بینی پردازیم.

۲۶. تصمیم‌گیری، بعد از ارائه‌ی راه‌حلهای متفاوت باید به پیش‌بینی پردازیم.

۲۷. تصمیم‌گیری، بعد از ارائه‌ی راه‌حلهای متفاوت باید به پیش‌بینی پردازیم.

۲۸. تصمیم‌گیری، بعد از ارائه‌ی راه‌حلهای متفاوت باید به پیش‌بینی پردازیم.

۲۹. تصمیم‌گیری، بعد از ارائه‌ی راه‌حلهای متفاوت باید به پیش‌بینی پردازیم.

Mgosoft PDF Splitter

صفحه‌ی ۲۱ کتاب درسی

فعالیت ۱

تصمیم‌گیری کنید. کاربرگ‌های شماره‌ی ۳ و ۴ کتاب کار را در کلاس انجام دهید.

موقعیت‌ها را به صورت جداگانه در گروه به بحث بگذارید. فراموش نکنید سؤالات مهمی در شروع موقعیت‌ها به عنوان

سؤال تصمیم‌گیری به ما داده شده است (آیا این تصمیم ...). هر موقعیت را با توجه به این سؤالات بسنجید و سپس

تصمیم خود را بیان کنید.

پرستزهای من

پیشگام

مطالعات اجتماعی

۱. انسان‌ها بخش عمده‌ی غذای خود را از چه راهی به دست می‌آورند؟

۲. مراحل عمده‌ی کشاورزی را نام ببرید.

۳. عوامل مؤثر در کشاورزی را نام ببرید.

۴. عوامل طبیعی مؤثر در کشاورزی را نام ببرید.

۵. در چه زمین‌هایی کشاورزی امکان‌پذیر نیست؟

۶. در چه زمین‌هایی می‌توان محصول فراوان به دست آورد؟

۷. درخت خرما در چه مناطق آب و هوایی رشد می‌کند؟

۸. یک محصول منطقه‌ی سردسیر و یک محصول ناحیه‌ی معتدل و مرطوب را نام ببرید.

۹. آب مورد نیاز کشاورزی چگونه تأمین می‌شود؟

۱۰. قسمت وسیع کشور ایران از نظر میزان بارندگی در چه منطقه‌ای قرار گرفته است؟

۱۱. متوسط بارندگی سالیانه‌ی ایران را با میانگین جهانی مقایسه کنید.

۱۲. عوامل انسانی مؤثر در کشاورزی را نام ببرید.

۱۳. در کشاورزی به چه نیروهای کاری نیازمندیم؟

۱۴. سرمایه چه تأثیری در کشاورزی دارد؟

کوه‌های بلند و مرتفع کشور ما، زمین‌های پرشیب سنگلاخ، خاک‌های آهکی یا نمکی در نواحی خشک دشت‌های هموار یا جلگه‌ها که خاک آبرفتی و حاصل‌خیز دارند.

در مناطق گرمسیری رشد می‌کند و نمی‌تواند سردی هوا را تحمل کند.

منطقه‌ی سردسیر: سیب‌زمینی
منطقه‌ی معتدل و مرطوب: برنج

از آب باران، رودها و در بعضی نواحی از آب‌های زیرزمینی که از راه کندن چاه یا قنات، به مزرعه‌ی کشاورزی هدایت می‌شود.

خشک و نیمه‌خشک

متوسط بارندگی سالیانه‌ی ایران ۲۶۰ میلی‌متر و میانگین بارندگی جهان ۳۵۰ میلی‌متر است.

نیروی کار، سرمایه، ابزار و وسایل، مواد (نهادها)

افراد ماهر که بتوانند کارهای کشاورزی را انجام دهند مانند کشاورز، آبیاری، علف‌چین و مهندس کشاورزی

باید پول داشته باشیم تا مواد و ابزار مورد نیازمان را بخریم. اگر سرمایه‌ی ما کم باشد، می‌توانیم با دیگران شریک شویم یا وام بگیریم.

Mgosoft PDF Splitter

پرستزهای من

پاسخها

۱. در ابزار کشاورزی در چه کارهایی استفاده می‌شود؟
شخم زدن، آبیاری، درو کردن، کندن علف‌های هرز
۲. مواد (نهادها) مورد نیاز کشاورزی چیست؟
بذر، کود، سم
۳. چگونه می‌توانیم از کشاورزان خوب کشورمان حمایت کنیم؟
با خرید و مصرف محصولات کشاورزی ایرانی
۴. کشور ایران از نظر بارندگی جزء کشورهای جهان است.
کم باران
۵. وسایل مخصوص کشاورزی را برای و و به کار می‌بریم.
شخم زدن - آبیاری - درو کردن - کندن علف‌های هرز
۶. وجود محصولات کشاورزی مختلف در کشور ایران به دلیل است.
تنوع آب و هوایی

کاربرگی شماره ۵ کتاب کار را در کلاس انجام دهید.

کاربرگی شماره (۵)

عوامل مؤثر در کشاورزی

۱- این اخبار از روزنامه‌ها برداشته شده است. هر یک از آنها به کدام عوامل مؤثر بر کشاورزی مربوط است. طبیعی یا انسانی؟

طبیعی	انسانی
✓	
	✓
	✓
✓	
✓	

۱- هجوم آفت سن* در مزارع گندم در ناحیه‌ی کرمان خسارات زیادی به محصول کشاورزان وارد نمود....

۲- سازمان غله کشور اعلام کرد که محصول گندم کشاورزان به موقع خریداری می‌شود.

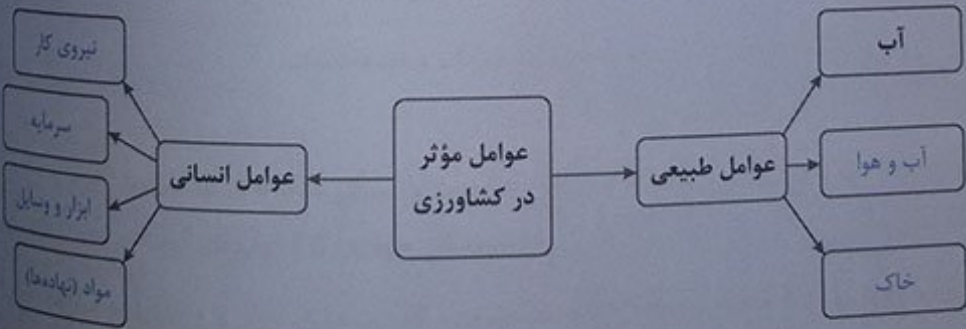
۳- اداره‌ی کشاورزی ورامین از کشاورزان خواست برای تهیه سم و کود به قیمت تعاونی، به این اداره مراجعه کنند....

۴- بارش ناگهانی تگرگ در اردبیل به شکوفه‌های درختان میوه آسیب جدی وارد نموده است....

۵- رئیس اداره‌ی کشاورزی فیروزآباد به خبرنگار گفت: «وجود آب و آفتاب کافی در این ناحیه، امکان دو بار برداشت محصول در سال را به ما می‌دهد»....

* سن حشره‌ای است که می‌تواند به محصولات کشاورزی آسیب برساند.

۲- نمودار را تکمیل کنید.

مطالعات اجتماعی

پاسخ‌های من

پاسخها

زراعت یعنی کشت و پرورش گیاهانی که بعد از کاشت دانه، حداکثر تا یک سال محصول می‌دهند مانند گندم، جو، گوجه‌فرنگی، هویج

زراعت چیست؟ چند مثال بزنید.

باغداری کشت و پرورش نهال درختان است که بعد از گذشت یک یا چند سال محصول می‌دهند مانند درخت خرما، پرتقال و انار.

باغداری چیست؟ چند مثال بزنید.

به دو شکل پاییزه و بهاره و در تمام استان‌های کشور ما کشت می‌شود.

گیاه گندم به چند شکل و در کجا کاشت می‌شود؟

بیش از نیمی از برنج کشور در استان‌های شمالی کشور مانند گلستان، مازندران و گیلان تولید می‌شود. اگر چه در بعضی از استان‌ها در صورت وجود آب کافی مانند قزوین، فارس، خوزستان، سیستان و بلوچستان و ... نیز

گیاه برنج در کدام استان‌های ایران کشت می‌شود؟

Mgsoft PDF Splitter

در برنج کشت می‌شود. حبوبات و محصولات جالیزی مانند: بادمجان و خیار و گوجه‌فرنگی و هندوانه

بعد از غلات، مهم‌ترین منابع غذایی کدام‌ها هستند؟

کشت گلخانه‌ای یک روش نو در کشاورزی است. کشاورز با ایجاد گلخانه (محیط مصنوعی) هر محصول را در هر منطقه‌ای آب و هوایی و در همه‌ی فصل‌ها کشت می‌کند و آب و هوا و گرما و نور و رطوبت گلخانه را با دستگاه‌های متفاوت، متناسب با نوع محصول تنظیم می‌کند.

چه نوع کشتی، کشت گلخانه‌ای می‌گویند؟

کشت گلخانه‌ای از نظر صرفه‌جویی در مصرف آب بسیار بهتر است.

یک مزیت کشت گلخانه‌ای نسبت به سایر کشت‌ها در چیست؟

انواع میوه‌ها و محصولات جالیزی، سبزیجات و قارچ‌های خوراکی کشت می‌شود یا گل‌ها و گیاهان زینتی پرورش می‌دهند.

در گلخانه‌ها چه محصولاتی کشت می‌شود؟

زیرا بعضی از محصولات مانند هلو و توت‌فرنگی زود خراب می‌شوند.

چرا کشاورز بعضی از محصولات را پس از برداشت باید زود به‌دست مشتری برساند؟

پرستشهای من

۱۰. محصولات کشاورزی صادراتی ایران را نام ببرید.

میوه‌های سردسیری و هسته‌دار مانند هلو، زردآلو، آلبو، گوجه، آلبالو به صورت خشکبار و محصولات گرمسیری مانند خرما و پسته به دلیل مرغوب بودن به خارج از کشور صادر می‌شود.

۱۱. دو نمونه از مواردی را که باعث پرهیز از اسراف و مصرف نادرست می‌شود، بنویسید.

۱- مواد غذایی را به اندازه‌ی نیاز و مصرف‌مان بخوریم.
۲- در مهمانی‌ها و مجالس به اندازه‌ی مهمان‌ها، غذا تهیه کنیم.

۱۲. محصولات کشاورزی چگونه به دست ما می‌رسد؟

بعضی از محصولات پس از برداشت برای فروش به بازارهای نزدیک مزارع برده می‌شوند و بعضی دیگر در انبارها یا در سردخانه‌ها نگهداری و ذخیره می‌شوند سپس با کامیون و وانت به میادین میوه و تره‌بار و شهرهای دور و نزدیک فرستاده می‌شوند.

۱۳. دو فعالیت مهم کشاورزی عبارت‌اند از:
زراعت و باغداری

۱۴. خوراک روزانه و غذای اصلی مردم ایران و است

Mgosoft PDF Splitter

۱۵. گیاه گندم ساله است. یک

۱۶. گیاه گیاهی است یک‌ساله است که از نظر شرایط طبیعی در نواحی مرطوب و نسبتاً معتدل به دست می‌آید. برنج

۱۷. مهم‌ترین منبع غذایی انسان‌ها است. غلات

۱۸. امروزه یکی از روش‌های نو در کشاورزی، ایجاد یا یک محیط مصنوعی برای کشت گیاهان است. گلخانه

فعالیت ۱

صفحه‌ی ۲۸ کتاب درسی

غلات، حبوبات و محصولات جالیزی سه گروه مهم از گیاهان زراعی هستند. همفکری کنید و از هر گروه چند محصول نام ببرید.
غلات: محصولاتی مانند؛ گندم، برنج، جو، ذرت
حبوبات: محصولاتی مانند؛ نخود، لپه، عدس، ماش، انواع لوبیا (قرمز، سفید، چیتی، چشم‌بلبلی)
محصولات جالیزی: مانند؛ خیار، گوجه‌فرنگی، خربزه، هندوانه، کدو، بادمجان

مطالعات اجتماعی

صفحه‌ی ۳۱ کتاب درسی

برای یک فروشنده‌ی میوه و سبزی بپرسید کدام محصولات مغازه‌ی او کشت گلخانه‌ای است و آن‌ها را از کجا تهیه می‌کند؟
مربوط جالبتر خواهد بود.

صفحه‌ی ۳۲ کتاب درسی

برای معنی و مفهوم آنچه امام صادق (علیه‌السلام) در مورد کشاورزی فرمودند، گفت‌وگو کنید.
مخبر امام جعفر صادق (ع) اهمیت و ارزش کشاورزی را نشان می‌دهد. کاری پرزحمت که درآمدی حلال دارد. ما مسلمانان در انتخاب شغل و نحوه‌ی انجام آن بایستی به حلال یا حرام بودن آن‌ها توجه کنیم.

صفحه‌ی ۳۲ کتاب درسی

مساحت باغ آقای رضوانی دو هکتار است. یعنی چند متر مربع؟ نمودار محصول باغ آقای رضوانی را روی کاربرگی شماره ۷ کتاب کار ترسیم کنید. همان‌طور که در سال گذشته خوانده‌اید هر هکتار ۱۰۰۰۰ متر مربع است.

متر مربع مساحت باغ آقای رضوانی $2 \times 10000 = 20000$

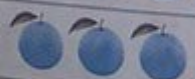

با این آموزش عزیز برای انجام کاربرگی شماره ۷ (نمودار ستونی) توجه داشته باش هر پرتقال نماد ۱۰ تن پرتقال است برای هر پرتقال باید یک مربع از نمودار ستونی را رنگ کنی. در این پرتقال‌های نصفه نیز نیمی از یک مربع را رنگ کن. با فرض کنید شما می‌خواهید با یک باغدار مصاحبه کنید. فکر کنید و پرسش‌های خودتان را روی یک برگ کاغذ بنویسید و به معلم بدهید.

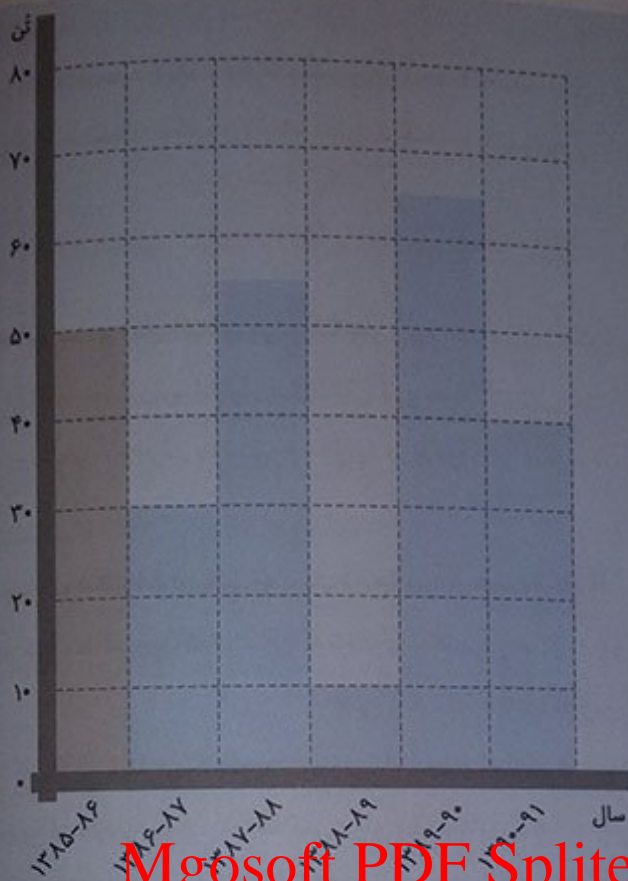
Mgosoft PDF Splitter

کاربرگی شماره (۷)

نمودار ستونی

نمودار محصول مرکبات باغ آقای رضوانی را با توجه به اطلاعات این جدول تکمیل و رنگ‌آمیزی کنید.

سال زراعی	۱۰ تن پرتقال =
۱۳۸۵-۸۶	
۱۳۸۶-۸۷	
۱۳۸۷-۸۸	
۱۳۸۸-۸۹	
۱۳۸۹-۹۰	
۱۳۹۰-۹۱	

Mgosoft PDF Splitter

صفحه‌ی ۳۴ کتاب درسی

فعالیت ۷

کاربرگی شماره‌ی ۹ را کامل کنید.

از تولید به مصرف

کاربرگی شماره (۹)

۱- مراحل تولید نان را به ترتیب شماره گذاری کنید.

۲- اکنون تابلوی مربوط به کاشت را با رنگ سبز، داشت را با رنگ زرد و برداشت را با رنگ قهوه‌ای مشخص کنید. شماره‌ی ۱ را سبز، شماره‌ی ۲ را زرد، شماره‌ی ۳ را قهوه‌ای کنید. بقیه‌ی تصاویر رنگ نمی‌شوند.

مطالعات
اجتماعی

پرستش‌های من

پاسخها

سوخت‌های فسیلی مانند نفت، گاز و زغال‌سنگ و... انرژی‌های نو یا قابل تجدید (انرژی خورشیدی، باد، آب و...)، انرژی هسته‌ای - بیش‌ترین انرژی مورد نیاز ما از سوخت‌های فسیلی به‌دست می‌آید.

سه گروه عمده‌ی انرژی را نام ببرید و بگویید کمترین انرژی مورد نیاز ما از کدام گروه به‌دست می‌آید.

زغال‌سنگ، نفت، گاز و مشتقات آن‌ها نظیر گازوئیل و بنزین را سوخت‌های فسیلی می‌نامند.

نوع سوخت‌های فسیلی کدام‌اند؟

نفت از انباشته شدن بقایای جانوران و گیاهان در کف دریاهاى قدیمی به‌وجود آمده است. این مواد در بین لایه‌های رسوبی قرار گرفته و بر اثر گرما و فشار زیاد و تغییرات شیمیایی در طی میلیون‌ها سال به نفت تبدیل شده‌اند.

چگونگی تشکیل نفت را توضیح دهید.

بعد از سوخت‌های فسیلی بیش‌ترین انرژی که ما استفاده می‌کنیم، چه نوع انرژی است؟

بیش‌تر برق مورد نیاز ما از چه طریقی تولید می‌شود؟

در نیروگاه‌ها با سوزاندن سوخت‌های فسیلی، آب را به بخار تبدیل می‌کنند. فشار بخار آب توربین‌ها را به حرکت در می‌آورد و برق تولید می‌شود.

چگونه برق حرارتی تولید می‌شود؟

بیش‌تر منابع نفتی غرب ایران در کدام استان ذخیره شده است؟

بیش‌تر منابع نفتی جنوب غربی ایران در کدام استان قرار دارد؟

به غیر از غرب و جنوب غربی ایران در کدام استان‌های دیگر نفت استخراج شده است؟

مهم‌ترین میدان‌های نفتی جنوب و غرب را نام ببرید.

اولین چاه نفت ایران در چه زمانی و در کجا حفر شد و به نفت رسید؟

پرستش‌های من

با بستن سد بر روی رودهای پرآب و با استفاده از فشار آب ذخیره شده، توربین‌ها به حرکت درمی‌آیند و برق تولید می‌شود.

۱۲. چگونگی تولید برق آبی را بیان نمایید.

توسط متخصصان ایرانی انجام می‌شود.

۱۳. امروزه پس از انقلاب اسلامی کارهای استخراج و پالایش نفت توسط چه کسانی انجام می‌شود؟

از زمان کشف و استخراج نفت، کشورهای خارجی قدرتمند تا مدت‌های طولانی از طریق شرکت‌های نفتی خودشان در استخراج و پالایش نفت ما دخالت می‌کردند و با قراردادهایشان، منافع زیادی از نفت ایران می‌بردند.

۱۴. از چه زمانی توجه بیگانگان به منابع کشور ما جلب شد و آن‌ها چه دخالت و استفاده‌ای در این زمینه نمودند؟

از طریق لوله به پالایشگاه‌ها منتقل می‌شود و در آنجا بیش‌تر نفت تصفیه شده و فرآورده‌های نفتی تولید می‌شود و پالایشگاه و از طریق لوله به نقاط مختلف کشور منتقل می‌شود یعنی گاز از طریق خط لوله‌ی سراسری به اغلب شهرهای ایران می‌رسد.

۱۵. بعد از استخراج نفت خام، چه تغییراتی روی آن صورت می‌گیرد؟

استان فارس، بوشهر و سرخون در استان هرمزگان.

۱۶. ایران دارای شبکه‌ی گازرسانی است، یعنی چه؟

Mgosoft PDF Splitter

منابع گاز شمال شرقی ایران را نام برده و بگویند در کدام استان واقع است.

۱۷. منابع گاز در جنوب ایران را نام ببرید و بگویند در کدام استان‌ها قرار دارند.

زیرا برای انجام فعالیت‌های خود، مانند حمل و نقل و کارخانه‌هایشان به نفت و گاز نیاز دارند.

۱۸. منابع گاز شمال شرقی ایران را نام برده و بگویند در کدام استان واقع است.

از آن در فعالیت‌های مختلف کشور استفاده می‌کند.

۱۹. چرا کشورهایی که نفت و گاز ندارند، نیازمند نفت و گاز کشورهای نفت‌خیز مانند ایران هستند؟

۲۰. ایران پول صادرات نفت را صرف چه اموری می‌کند؟

نفت - گاز

۲۱. کشور ایران از بزرگ‌ترین دارندگان منابع نفت و گاز در جهان است.

۸۶

۲۲. بیش‌ترین انرژی مورد نیاز کشور در حدود ۸۶ درصد از سوخت‌های فسیلی به‌دست می‌آید.

برق حرارتی

۲۳. بیش‌ترین انرژی الکتریکی تولید شده در کشورمان از نوع است.

مطالعات اجتماعی

پرستزهای من

پارسی‌ها

در کشور ما ایران حدود درصد برق، ۹۴
دره حرارتی است.

پیش‌ترین منابع نفت ایران در قسمت
کشور قرار دارد.

پیش‌تر منابع گاز ایران از قسمت و جنوب
کشور به دست می‌آید.

صادرات و واردات و نفت - گاز
بزرگ‌ترین تجارت در جهان امروزی است.

مطالعات اجتماعی • درس ۷ • طلای سیاه

صفحه ۳۶ کتاب درسی

مفکری کنید و کاربرگی شماره ۱۰ را در کلاس انجام دهید. انجام کاربرگی شماره ۱۰ کتاب کار (منابع انرژی)

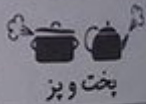

کاربرگی شماره (۱۰)

منابع انرژی

- چند وسیله یا ماشین برای هر یک از این موارد مثال بزنید.

- بنویسید در هر مورد از کدام منابع یا اشکال انرژی استفاده می‌شود.

Mgosoft PDF Splitter

انرژی	وسایل	
گاز، برق، نفت	اجاق گاز، پلوپز، مخلوط‌کن، چراغ خوراکی‌پزی	 پخت و پز
بنزین، گازوئیل، گاز، برق	هوایپما، کشتی، اتومبیل، کامیون، اتوبوس، مترو، قطار	 حمل و نقل
نفت، برق، گاز	بخاری، شومینه، شوفاژ	 گرم کردن ساختمان
بنزین، گازوئیل	تراکتور، کمباین، ماشین آبیاری	 کشاورزی
برق	تلویزیون، اتو، یخچال، ماشین لباسشویی	 وسایل خانگی
برق، گاز، گازوئیل	اتومبیل‌سازی، تولید سیمان، نساجی	 کارخانه‌ها

نیا می‌توانید بگویید در بیش‌تر فعالیت‌های روزانه‌ی زندگی از کدام منبع یا شکل انرژی استفاده می‌شود؟ گاز، نفت، بنزین و گازوئیل (سوخت‌های فسیلی) و برق

فعالیت ۲

صفحه‌ی ۳۸ کتاب درسی

با توجه به آن چه درباره‌ی آب و هوا و رودهای ایران می‌دانید، بگویید چرا در کشور ما تولید برق آبی از برق حرارتی بسیار کمتر است؟ زیرا کشور ما جزء کشورهای کم‌باران جهان است و بخش وسیعی از آن در منطقه‌ی خشک و نیمه‌خشک قرار داشته و منابع آبی محدودی دارد.

فعالیت ۳

صفحه‌ی ۳۸ کتاب درسی

برای حفظ محیط زیست، استفاده از برق حرارتی بهتر است یا برق آبی؟ چرا؟ برق آبی بهتر است. زیرا برق حرارتی از سوزاندن سوخت‌های فسیلی به دست می‌آید که محیط زیست را آلوده می‌کنند، اما برق آبی آلودگی ایجاد نمی‌کند.

Mgosoft PDF Splitter

پرستش‌های من

پاسخها

به کدام منابع انرژی «غیر قابل تجدید» به منابعی مانند سوخت‌های فسیلی که با استخراج تمام می‌شوند، منابع غیر قابل تجدید می‌گویند.

چرا امروزه تلاش می‌شود تا انرژی‌های نو، زیرا این سوخت‌ها در اعماق زمین وجود دارند و میلیون‌ها سال طول می‌کشد تا تشکیل شوند.

آن دسته از منابع انرژی که تمام نمی‌شوند و همواره می‌توان از آن‌ها استفاده کرد، مانند انرژی خورشید، انرژی آب و باد.

انرژی‌های نو برخلاف سوخت‌های فسیلی محیط زیست را آلوده نمی‌کنند، اما حمل و نقل نفت و گاز موجب آلودگی محیط می‌شود و سوزاندن آن‌ها نیز هوا را آلوده می‌کند.

از این انرژی می‌توان برای گرم کردن هوا یا آب استفاده کرد یا از آن برای تولید برق استفاده کرد.

از انرژی باد در جاهایی که در بیش‌تر اوقات سال باد می‌وزد، به خوبی برای به حرکت درآوردن توربین‌ها و تولید انرژی الکتریکی استفاده کرد.

انرژی هسته‌ای از شکافتن هسته‌ی اتم‌های بعضی عناصر مثل اورانیوم پدید می‌آید.

غیر قابل تجدید است؛ چون روزی معادن آن تمام می‌شود.

این است که انرژی هسته‌ای انرژی بسیار زیادی تولید می‌کند، مثلاً یک کیلوگرم اورانیوم معادل سوختن ۱۲۰۰۰ بشکه نفت انرژی تولید می‌کند.

برچسب انرژی هفت رنگ دارد. در وسیله‌ی برقی، هر چه فلش آن به سمت رنگ سبز پررنگ (A) نزدیک‌تر باشد، آن وسیله انرژی کمتری مصرف می‌کند و کارایی آن بیش‌تر است.

چگونه تفاوتی بین انرژی‌های نو و سوخت‌های فسیلی وجود دارد؟

در کشور ما از انرژی خورشید چه استفاده‌هایی می‌توان کرد؟

انرژی‌های نو (قابل تجدید) چه تفاوتی بین انرژی‌های نو و سوخت‌های فسیلی وجود دارد؟

انرژی هسته‌ای چگونه پدید می‌آید؟

انرژی اتمی، قابل تجدید است یا غیر قابل تجدید؟ چرا؟

تفاوت مهم انرژی هسته‌ای با سایر انرژی‌ها چیست؟

برچسب انرژی که بر روی وسایل برقی چسبانده می‌شود، به چه معناست؟

Mgosoft PDF Splitter

پرستشهای متن

۱۱

۱۱. چند مورد صرفه جویی در مصرف برق را بیان کنید.

- ۱- خاموش کردن لامپ های اضافی
- ۲- زیاد باز و بسته نکردن در یخچال
- ۳- استفاده از لامپ های کم مصرف
- ۴- استفاده نکردن زیاد از وسایل برقی در ساعات اوج مصرف.

۱۲

۱۲. چگونه می توانیم در مصرف سوخت های فسیلی صرفه جویی کنیم؟

- ۱- هنگامی که بخاری روشن است، درها و پنجره ها را باز نگذاریم.
- ۲- در صورتی که شومینه داریم، آن را روشن نکنیم زیرا هم سوخت زیادی مصرف می کند و هم موجب آلودگی هوای خانه می شود.
- ۳- زمانی که هوا سرد است، به جای زیاد کردن درجه ی بخاری لباس های گرم بپوشیم.

۱۳. در کشور ایران استان دارای معادن اورانیوم است.

یزد

۱۴. نیروگاه اتمی در حال راه اندازی بوشهر برای تولید برق است.

بوشهر

Mgosoft PDF Spliter

۱۵. در زمان مصرف برق به ساعت ۷ تا ۱۱ شب می گویند.

ساعت پیک یا اوج بار

فعالیت ۱

صفحه ی ۶۷ کتاب درس

آیا تاکنون از وسایلی که با انرژی خورشیدی کار می کنند، مانند ماشین حساب نوری استفاده کرده اید؟ به.

اگر از این نمونه وسایل دارید به کلاس بیاورید و آن ها را با وسایلی که با باتری کار می کنند، مقایسه کنید و مزیت آن ها را بگویید.

مطالعات اجتماعی

انرژی باتری تمام می شود، اما انرژی خورشیدی تمام نمی شود. باتری استفاده شده در محیط زیست تجزیه نمی شوند و آلودگی ایجاد می کند اما انرژی خورشیدی آلودگی ندارد. برای تهیه باتری باید مبلغی هزینه کرد اما انرژی خورشیدی در ماشین حساب رایگان است.

نوع انرژی را با هم مقایسه و جدول را کامل کنید.

کاربرگ شماره (۱۱)

مقایسه‌ی انواع انرژی‌ها

انرژی	خوبی‌ها (مزایا)	بدی‌ها (معایب)
انرژی نفت 	- ارزان است.	- ذخیره‌ی آن تمام می‌شود و غیرقابل تجدید است. - موجب آلودگی محیط می‌شود.
انرژی خورشید 	- تمام نمی‌شود و قابل تجدید است. - آلودگی ندارد.	- هزینه‌ی تحقیقات و وسایل نصب آن گران است.
انرژی گاز 	- ارزان است.	- ذخیره‌ی آن تمام می‌شود و غیرقابل تجدید است. - موجب آلودگی محیط می‌شود.
انرژی باد 	- تمام نمی‌شود و قابل تجدید است. - آلودگی ندارد.	- هزینه‌ی تحقیقات و وسایل نصب آن گران است.
انرژی آب جاری 	- تمام نمی‌شود و قابل تجدید است. - آلودگی ندارد.	- هزینه‌ی تحقیقات و وسایل نصب آن گران است.
انرژی هسته‌ای (اتمی) 	- انرژی بسیار زیادی تولید می‌کند.	- زباله‌های اتمی برای محیط زیست خطرناک است.

Mgosoft PDF Splitter

پرستش‌های من

پيامبر

۱. پیامبر اسلام چه زمانی حکومت اسلامی تشکیل دادند؟ پس از هجرتشان از مکه به مدینه

۲. از چه زمانی دعوت به اسلام هر روز با استقبال بیشتر تری روبه‌رو شد و گسترش یافت؟ تشکیل حکومت اسلامی. از زمان هجرت حضرت محمد (ص) از مکه به مدینه

۳. پس از رحلت پیامبر (ص) مسلمانان، برای اسلام را به خارج از شبه‌جزیره عربستان گسترش دادند و در هر دوره سرزمین‌های زیادی از جمله ایران را به قلمرو اسلامی افزودند و بسیاری از کشورهای قدرتمند آن روز را تصرف نمودند.

۴. چگونه سرزمین‌های اسلامی به کانون علمی جهان تبدیل شدند؟ با گسترش اسلام مسلمانان تحت تأثیر قرآن و تعالیم دین اسلام در زمینه‌های مختلف پیشرفت کردند. آن‌ها از دانش و فنونی که از گذشته در کشورشان بر جای مانده بود نیز استفاده کردند و آن‌ها را در پرتو اسلام گسترش دادند و به تدریج به کانون علمی جهان تبدیل شدند.

۵. در زمان گسترش دین اسلام چه پیشرفت‌های علمی پدید آمد؟ در این دوره هنرمندان، صنعتگران، دانشمندان، فیلسوفان و مهندسان زیادی ظهور کردند و ابداعات و اختراعات مهمی پدید آوردند.

۶. خط زمان نشان‌دهنده‌ی چیست؟ نشان می‌دهد که هر واقعه در چه زمانی اتفاق افتاده است.

۷. مبدأ تاریخ مسلمانان چیست؟ هجرت پیامبر اکرم (ص) از مکه به مدینه

۸. سده را تعریف کنید. به هر صد سال یک قرن یا یک سده می‌گویند.

۹. نیمه‌ی اول و نیمه‌ی دوم یک قرن شامل چه سال‌هایی است؟ از سال یکم تا پنجاه نیمه‌ی اول قرن است و از پنجاه و یکم تا صدم نیمه‌ی دوم قرن.

۱۰. دین اسلام از سرزمین طلوع کرد. عربستان

۱۱. مسلمانان تحت تأثیر و که قرآن - تعالیم دینی اسلام

به تفکر و آموختن اهمیت زیادی می‌داد، در زمینه‌های مختلف پیشرفت کردند.

۱۲. مردم کشور سهم بسیار بزرگی در گسترش اسلام و پیشرفت‌های علمی داشتند.

Mgsoft PDF Splitter

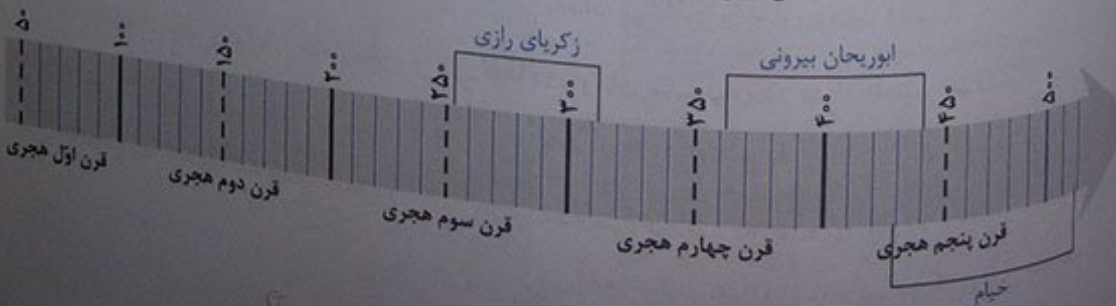
در دوره‌ی اسلامی به دانشمندان، حکیم
 تا را قرن اول هجری یکم - صدم

پاسخها

صفحه‌ی ۴۷ کتاب درسی
 مسئله توجّه کنید. دین اسلام در کدام قاره‌ها گسترش یافت؟ در هر قاره یکی دو کشور که اسلام در آن‌ها راه یافته است، نام ببرید. با توجّه به نقشه دین اسلام در قاره‌های آسیا، اروپا، آفریقا گسترش یافت. در آسیا اسلام به کشورهای مختلفی از جمله ایران، قزاقستان و اندونزی راه یافت. در اروپا اسلام به کشورهایی مانند اسپانیا راه یافت. در آفریقا اسلام به کشورهای مختلفی از جمله مصر و لیبی و الجزایر راه یافت.

نشاط ۲
 صفحه‌ی ۵۰ کتاب درسی
 الف) در دوره‌ی اسلامی به دانشمندان، حکیم می‌گفتند، چون آن‌ها علوم مختلف را می‌دانستند و در چند علم، استاد بودند. آیا می‌توانید با توجّه به مطالب این درس چند مثال بزنید؟ ابوریحان بیرونی، ابوعلی سینا و زکریای رازی.
 ب) در دوره‌ی اسلامی، اغلب دانشمندان کتاب‌هایی خود را به زبان عربی می‌نوشتند. نظر شما چرا چنین کاری می‌کردند؟ زیرا مسلمانان در دوره‌ی اسلامی در علوم مختلف پیشرفت‌های بسیار کرده بودند و زبان علمی آن روز دنیا زبان رسمی جهان اسلام یعنی عربی بود. علاوه بر این، زبان بسیاری از کشورهای مسلمان عربی بود و دانشمندان آن دوره کتاب‌هایشان را به زبان آنان می‌نوشتند.

نشاط ۳
 صفحه‌ی ۵۱ کتاب درسی
 با راهنمایی معلم موارد زیر را روی خطّ زمان نشان دهید و بگویید هریک از این افراد در چه زمانی زندگی می‌کرده‌اند؟
 ابوریحان بیرونی ۴۴۰ - ۳۶۲ هجری ← نیمه‌ی دوم قرن چهارم - نیمه‌ی اول قرن پنجم
 زکریای رازی ۳۱۳ - ۲۵۱ هجری ← نیمه‌ی دوم قرن سوم - نیمه‌ی اول قرن چهارم
 خیم ۵۱۲ - ۴۲۹ هجری ← نیمه‌ی اول قرن پنجم - نیمه‌ی اول قرن ششم

مطالعات اجتماعی درس ۹ • پیشرفت‌های علمی مسلمانان

مطالعات اجتماعی

پرستش‌های منن

پاسخها

۱. آیات قرآن انسان‌ها را به تفکر درباره‌ی چه چیزهایی دعوت می‌کند؟
 ۲. پیامبر گرامی اسلام درباره‌ی کسب علم چه فرموده‌اند؟
 ۳. دو تن از امامان که کلاس درس داشتند و شاگردان زیادی را پرورش دادند، نام ببرید.
 ۴. مسلمانان به چه جهت به علم ریاضیات و ستاره‌شناسی نیاز داشتند؟
 ۵. مسلمانان در کدام فن دریاوردی مهارت داشتند؟
 ۶. چگونه آثار علمی ملت‌هایی چون ایران و یونان در اختیار مسلمانان قرار گرفت؟
 ۷. فرمان‌روایان به چه شکل از دانشمندان اسلامی حمایت می‌کردند؟
 ۸. چگونه علوم و فنون اسلامی انتقال پیدا کرد؟
 ۹. چگونه می‌توان فهمید که مسلمانان فن کاغذسازی را گسترش دادند؟
 ۱۰. دانشگاه جندی‌شاپور چه زمانی و در کجا تأسیس شد؟
 ۱۱. نظامیه‌ها چگونه مدارس بودند؟
- به تفکر درباره‌ی آفرینش جهان، حرکت ستارگان و سیارات زندگی جانوران و گیاهان و نظایر آن دعوت می‌کند.
- به دنبال کسب علم باشید، حتی اگر مجبور شدید تا چین بروید.
- امام محمد باقر (ع) و امام جعفر صادق (ع)
- برای تعیین جهت قبله، پی بردن به ساعت طلوع و غروب خورشید و تقویم و انجام عبادت‌ها و کشتیرانی در دریا.
- در ساختن و هدایت کشتی مهارت داشتند و با توجه به جهت ستاره‌قطبی در آسمان، مسیرشان را در دریا پیدا می‌کردند.
- مسلمانان پس از فتح سرزمین‌هایی چون ایران و یونان آثار علمی آن‌ها را از زبان فارسی (پهلوی) و یونانی به زبان عربی ترجمه کردند تا از آن‌ها استفاده کنند.
- خودشان برای ایجاد کتابخانه، مدارس و مراکز علمی پیش‌قدم می‌شدند.
- در سفرهایی که بازرگانان از طریق راه‌های دریایی و خشکی برای تجارت آمد و رفت می‌کردند، این علوم و فنون از جایی به جای دیگر منتقل می‌شد.
- از صدها مغازه‌ی کتاب‌فروشی که در شهرهایی چون بغداد، نیشابور و بخارا وجود داشت.
- در زمان ساسانیان در اهواز تأسیس شد، اما تا سیصد سال بعد از ورود اسلام به ایران به کار خود ادامه داد.
- مدارس بودند که عده‌ی زیادی از افراد در آن‌ها علم می‌آموختند و همان‌جا زندگی می‌کردند و حکومت خرج تحصیل و زندگی آن‌ها را می‌داد.

نظامیه‌ی نیشابور و نظامیه‌ی بغداد

مدارس نظامیه

نظامیه‌های معروف را نام ببرید.
دانشگاه‌های امروزی جهان به تقلید از

محل تحقیق درباره‌ی ستارگان بودند.

شهرهایی چون بغداد و اصفهان و ری رصدخانه داشتند.

بیمارستان و مدرسه‌ی پزشکی دانشگاه جندی‌شاپور.

رصدخانه‌ها چگونه جایی بودند؟
در کدام شهرها رصدخانه وجود داشت؟
نخستین بیمارستان و مدرسه‌ی پزشکی چه

دوره‌ای که مردم اروپا در جهل و خرافات زندگی می‌کردند و از پیشرفت‌های علمی در بین آن‌ها خبری نبود و به پیشرفت‌های علمی مسلمانان با دیده‌ی حسرت نگاه می‌کردند.

عصر تاریکی اروپا به چه دوره‌ای گفته می‌شود؟
مهم‌ترین علت پیشرفت علمی مسلمانان

تعالیم دین اسلام

مسلمانان به کمک موقعیت ستاره‌ها را اسطرلاب مطالعه می‌کردند.

Mgsoft PDF Splitter

در سرزمین‌های اسلامی تجارت از طریق رونق داشت.

راه‌های دریایی - راه‌های خشکی

مسلمانان فن کاغذسازی را از چینی‌ها آموختند.

یکی از مهم‌ترین مراکز علمی در دوره‌ی اسلامی بود.

دانشگاه جندی‌شاپور

سامانیان در شهر کتابخانه‌ی عظیمی داشتند که دانشمند معروف سال‌ها در آن مشغول تحقیق و مطالعه بود.

بخارا
ابن سینا

یکی از وزیران معروف ایرانی بود که مدارس نظامیه را تأسیس کرده بود.

خواجه نظام‌الملک

معروف‌ترین بیمارستان دوره‌ی اسلامی را شخصی به نام در شهر بنا کرده بود که داروخانه نیز داشت.

عضدالدوله دیلمی - بغداد

کاربرگی شماره‌ی ۱۳ را کامل کنید.

علت و معلول

کاربرگی شماره (۱۳)

علت‌های پیشرفت‌های مسلمانان را به‌طور خلاصه بنویسید.

علت

معلوم (نتیجه)

تعالیم دین اسلام و دعوت به تفکر و کسب علم

پیشرفت‌های علمی

← تجارت و بازرگانی و انتقال علوم و فنون علاوه بر انتقال کالا

مسلمانان و

← نیازهای جدید مسلمانان مانند تعیین جهت قبله و طلوع و غروب خورشید

شکوفایی

← ترجمه‌ی علوم و فنون سرزمین‌های دیگر و استفاده از آن‌ها

علوم و فنون در

← حمایت فرمانروایان از دانشمندان و هنرمندان

دوره‌ی اسلامی

← مسلمانان در کاغذسازی پیشرفت کرده بودند و صدها مغازه‌ی کتاب‌فروشی وجود داشت.

Mgosoft PDF Spliter

پرستش‌های من

پاسخها

در کوهپایه‌های زاگرس قرار دارد و زاینده‌رود از وسط آن عبور می‌کند.

شهر اصفهان در چه موقعیت جغرافیایی قرار دارد؟

اصفهان؛ جمعیت آن حدود ۲ میلیون نفر است.

بزرگترین شهر ایران کدام شهر است؟ چه قدر جمعیت دارد؟

نقشه‌ای است که بر روی آن، مکان‌های دیدنی و آثار تاریخی نشان داده می‌شود.

نقشه‌ای گردشگری به چه نوع نقشه‌ای گفته می‌شود؟

دوره‌ی صفویّه

اوج شکوفایی شهر اصفهان مربوط به چه دوره‌ای است؟

آثار به‌جامانده‌ی تاریخی

بچه چیزهایی ثابت می‌کند شهر اصفهان از گذشته‌های دور اهمیت داشته است؟

در دوره‌ی صفویّه، به دلیل حمایت شاهان صفوی، تعداد زیادی از صنعتگران، معماران، هنرمندان و دانشمندان به اصفهان آمدند و چنان آثار باشکوه و زیبایی به‌وجود آوردند که این شهر به «نصف جهان» معروف شد.

به چه دلیلی، اصفهان به نصف جهان معروف است؟

Mgosoft PDF Splitter

میدان امام (نقش جهان) - مسجد شیخ لطف‌الله - مسجد امام (مسجد جامع عباسی) - کاخ عالی‌قاپو

چند اثر تاریخی و دیدنی شهر اصفهان را نام ببرید.

مسجد شیخ لطف‌الله - مسجد امام - کاخ عالی‌قاپو - بازار قیصریه

از بناهای تاریخی اطراف میدان نقش جهان را نام ببرید.

به فرمان شاه عباس ساخته شد تا شیخ لطف‌الله که عالم بزرگی بود در آن نماز جماعت برگزار کند و به تربیت و تدریس شاگردان بپردازد.

مسجد شیخ لطف‌الله به فرمان چه کسی و به چه دلیلی ساخته شد؟

مسجد امام (مسجد جامع عباسی)

کدام اثر تاریخی اصفهان دارای چهار ایوان است؟

بیش از ۴۰ متر ارتفاع دارند. داخل این مناره‌ها یا گلدسته‌ها پلکان‌های مارپیچ وجود دارد که از آن بالا می‌رفتند تا اذان بگویند یا خبررسانی کنند.

مناره‌های مسجد امام چه ویژگی‌هایی دارند؟

پرستش‌های من

استفاده

۱۲. همزمان با ساخته شدن مسجد امام چه معادنی در اطراف شهر اصفهان کشف شد؟
۱۳. کتیبه چیست؟
۱۴. کتیبه‌ها در مسجد امام در چه قسمت‌هایی دیده می‌شوند؟
۱۵. در کتیبه‌های دوره‌ی اسلامی چه چیزهایی نوشته شده است؟
۱۶. در سقف مسجد امام از چه هنری استفاده شده است؟
۱۷. شاه عباس در کاخ عالی‌قاپو به چه کارهایی می‌پرداخت؟
۱۸. از ایوان کاخ عالی‌قاپو چه استفاده‌ای می‌شد؟
۱۹. شهر اصفهان مرکز استان است.
۲۰. میدان امام (نقش جهان) به فرمان در مرکز ساخته شده است. این میدان حدود متر طول دارد.
۲۱. ساختن مسجد شیخ لطف‌الله حدود ۱۸ سال طول کشید.
۲۲. یکی از نشانه‌های معماری اسلامی است. گنبد
۲۳. برخی کتیبه‌های مسجد امام به قلم استاد علیرضا عباسی خطاط مشهور نوشته شده است.
۲۴. کاخ عالی‌قاپو در طبقه ساخته شده است و حدود اتاق دارد.
۲۵. در تالارها و اتاق‌های کاخ عالی‌قاپو نقاشی‌های مینیاتوری وجود دارد که کار استاد می‌باشد. رضا عباسی

Mgosoft PDF Splitter

ظالعات
ششمی

صفحه ۶۳ کتاب درسی
مطالعه مسجد امام و مسجد شیخ لطف الله دقت کنید. مهم ترین تفاوتی که در این دو مسجد مشاهده می کنید، چیست؟
مسجد شیخ لطف الله مناره یا گلدسته ندارد، اما مسجد امام مناره هایی با بیش از ۴۰ متر ارتفاع دارد.

صفحه ۶۳ کتاب درسی
در این درس آموختید، انواع فنون و هنرهایی را که در ساختن بناهای تاریخی اصفهان به کار رفته، نام ببرید. کاشی کاری، خطاطی، نقاشی مینیاتور، گچ بری، کتیبه نویسی، معماری، سنگ کاری.

Mgosoft PDF Splitter

پرستش‌های من

۱. در اوایل قرن دهم هجری اوضاع سیاسی و اجتماعی ایران چگونه بود؟
 ۲. صفویان چگونه توانستند حکومتی قدرتمند و یکپارچه به وجود آورند؟
 ۳. چند تن از هنرمندان، دانشمندان و نویسندگان عصر صفویه را نام ببرید.
 ۴. پایتخت‌های صفوی کدام شهرها بودند؟
 ۵. کالاهای صادراتی مهم ایران در دوره صفویه را نام ببرید.
 ۶. چه عاملی سبب شد در دوره صفویه کاروان‌ها با آسودگی سفر کنند؟
 ۷. به چه مکان‌هایی «کاروانسرا» گفته می‌شد؟
 ۸. درآمد حکومت صفوی و مخارج شاه و درباریان از کجا تأمین می‌شد؟
 ۹. سفرنامه چیست؟
 ۱۰. جهانگردان در گذشته به چه دلایلی به سفر می‌پرداختند؟
- اوضاع سیاسی و اجتماعی ایران نابسامان بود. حکومت قدرتمندی در کشور وجود نداشت و هر بخش آن در اختیار حکومتی بود.
- آن‌ها مخالفان خود را در داخل کشور سرکوب کردند. هم‌چنین با دشمنان قدرتمند خود، مانند عثمانی‌ها در غرب و ازبکان در شرق جنگیدند و پیروزی‌هایی به دست آوردند.
- کمال‌الدین بهزاد، علیرضا عباسی، شیخ بهایی و علامه مجلسی.
- تبریز، قزوین، اصفهان
- ابریشم، پارچه‌های زربفت، سنگ‌های قیمتی و خشکبار.
- برقراری امنیت در راه‌ها و شهرها به وسیله صفویان.
- کاروانسراها محل استراحت و تأمین آذوقه‌ی مسافران و چهارپایانی بودند که راه‌های طولانی را از شهری به شهر دیگر طی می‌کردند.
- از راه مالیات‌هایی که از ولایات می‌گرفتند. کشاورزان، بازرگانان و صنعتگران و همه‌ی مردم مجبور بودند بخشی از درآمد خود را به مأموران حکومت بدهند.
- در گذشته بسیاری از جهانگردان، دیده‌ها و شنیده‌ها و خاطرات خود را از سفرهایشان می‌نوشتند و گاهی با نقاشی نیز تصویر می‌کردند. به این نوشته‌ها سفرنامه می‌گویند.
- برای آشنایی با شهرهای دیگر و مردمان آن‌ها یا به قصد زیارت یا تحصیل علوم دینی با همه‌ی رنج و مشقت سفر می‌کردند. گاهی نیز بعضی حکومت‌ها، افرادی را به سفرهای دور و دراز به کشورهای دیگر روانه می‌کردند تا اطلاعاتی از آن کشورها به دست بیاورند.

Mgosoft PDF Splitter

پایتهای هنر

حکومت قدرتمند و یکپارچه، رونق تجارت، برقراری امنیت در راهها و شهرها، حمایت از هنرمندان.

شاه اسماعیل

شاه عباس اول

اصفهان

شیعه

عالمان دینی

عثمانیها

ازبکان

صنعتگران - دانشمندان

علی گسترش هنر و معماری در دوره ی
سلسله صفویه بود.
شهر
را به پایتختی برگزید.
را مذهب رسمی کشور
و مراسم مذهبی حمایت
مساجد علاقه مند بودند.
صفویان در غرب، و
پول زیادی برای
باشکوه خرج می کردند.

Mgsoft PDF Splitter

صفحه ۶۵ کتاب درسی

تاریخ

گزینه ی شماره ی ۱۴ را انجام دهید.

خط زمان

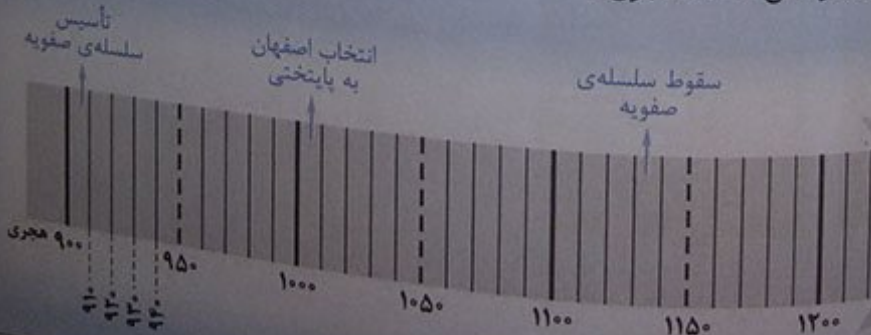
کاربرگی شماره (۱۴)

نقشه این موارد را به طور تقریبی روی خط زمان نشان دهید.

- تأسیس سلسله صفویه (در سال ۹۰۷ هجری)

- انتخاب اصفهان به پایتختی صفویه (در سال ۱۰۰۶ هجری)

- سقوط سلسله صفویه (در سال ۱۱۳۵ هجری)

مطالعات اجتماعی

فعالیت ۲

به طور گروهی روی یک برگه کاغذ، نمودار علت و معلول را رسم کنید.

علت

حکومت قدرتمند و یکپارچه

رونق تجارت

برقراری امنیت در راه و شهرها

حمایت از هنرمندان

معلول (نتیجه)

رونق هنر و معماری در

دوره صفویه

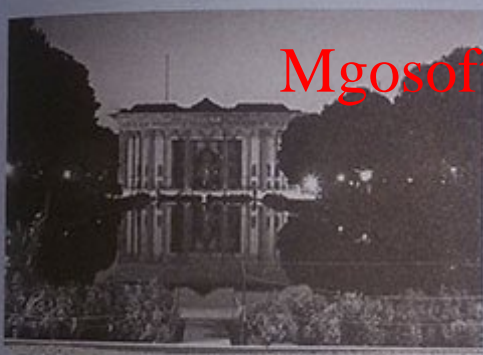
فعالیت ۳

کاربرگه‌های ۱۵ و ۱۶ را کامل کنید.

کاربرگه‌ی شماره (۱۵)

دقت در آثار تاریخی

۱- کاخ چهلستون یکی از کاخ‌های صفویان در اصفهان است. سقف این تالار بر بیست ستون استوار شده است و جلوی آن یک استخر بزرگ وجود دارد. در تالار اصلی آن نقاشی‌های زیبایی به چشم می‌خورد.

چرا با آن که این کاخ بیست ستون دارد به آن چهلستون می‌گویند؟ زیرا تصویر بیست ستون این کاخ در استخر جلوی آن می‌افتد و مجموع ستون‌ها و عکس ستون‌ها در آب می‌شود چهل ستون.

۲- نقاشان بر روی گنبد مساجد و مینیاتورهای داخل کاخ‌ها، بیش‌تر چه نقش‌هایی کشیده‌اند؟ نقش‌های طبیعی مانند: گل، برگ، پرند و ...

۳- شهر اصفهان پل‌های مشهوری دارد که در زمان صفویه ساخته شده است. پرس‌وجو کنید و نام آن‌ها را بنویسید. سی‌وسه پل، پل خواجو.

ظالعات
تذمعی

این صفحه از دو سفرنامه برداشته شده است. آن‌ها را بخوانید و مقایسه کنید. نکات مشترک و متفاوتشان را

سفرنامه

ب

... زیبایی شهر اصفهان به خصوص در کاخ‌های باشکوه بی‌شمار، ساختمان‌های مجلل و فرح‌افزا، کاروانسراهای وسیع، بازارهای بسیار زیبا، جدول‌های آب و نه‌رها و خیابان‌هایی است که در دو طرف آراسته به درخت چنار است. در صورتی که کوی و برزن‌های دیگر آن، به طور کلی بسیار تنگ و ناهموار است.

این شهر دارای هشت دروازه است که هیچ‌گاه بسته نمی‌شود. اگرچه درها پوشیده از آهن است، همیشه خوب مواظبت و نگهداری

صفحه‌ی ۶۱

الف

کوچه‌های اصفهان همه تنگ و کج و معوج و اغلب تاریک است. تمام شهر اصفهان گذشته از میدان بزرگ و چند بازار سرپوشیده، حالت یک‌ده را دارد. به شهر شبیه نیست.

چند سال است که شروع کرده‌اند به ساختن بناهای خوب ...

دیوار اطراف اصفهان از خاک است و چند برج بسیار بد دارد.

صفحه‌ی ۵۸۲

Mgsoft PDF Splitter

سفرنامه‌ی شاردن

زیبایی شهر اصفهان به خصوص در کاخ‌های باشکوه بی‌شمار، ساختمان‌های مجلل و فرح‌افزا، کاروانسراهای وسیع، بازارهای بسیار زیبا، جدول‌های آب و نه‌رها و خیابان‌هایی است که در دو طرف آراسته به درخت چنار است. هشت دروازه دارد که هیچ‌گاه بسته نمی‌شود.

نکات مشترک

- ۱- کوی و برزن‌ها و کوچه‌های ناهموار، تنگ و تاریک در اصفهان
- ۲- وجود بازارها

سفرنامه‌ی تاورنیه

نام شهر اصفهان گذشته از میدان بزرگ و چند بازار سرپوشیده حالت یک‌ده را دارد. به شهر شبیه نیست. دیوار اطراف اصفهان از خاک است و چند برج بسیار بد دارد.

تفاوت‌ها

ایمانی توانید بگویید کدامیک از این دو مسافر قبل از دیگری به ایران آمده است؟ «الف» یا «ب»؟ (الف) تاورنیه

پرستش‌های من

مطالعه

فرصت و زمان زندگی ما بسیار با ارزش و گران‌بهاست و بایستی از آن استفاده‌ی مناسب کنیم. از این رو به فلا که فلزی قیمتی است، تشبیه شده است.

۱. منظور از ضرب‌المثل «وقت طلاست» چیست؟

زمان زندگی انسان به لحظه‌ها، ثانیه‌ها، روزها، هفته‌ها و سال‌ها تقسیم شده است که در اصطلاح به آن «وقت» یا «اوقات» می‌گوییم.

۲. اصطلاح «وقت» یا «اوقات» را تعریف کنید.

ابتدا یک دایره رسم و آن را به ۲۴ قسمت تقسیم می‌کنیم. هر قسمت نشان‌دهنده‌ی یک ساعت در شبانه‌روز است. سپس فعالیت‌های یک شبانه‌روز خود را در نظر می‌گیریم و به همان میزان، تعداد ساعات را روی نمودار جدا کرده و رنگ می‌زنیم.

۳. چگونه نمودار زمانی زندگی روزانه را ترسیم می‌کنیم؟

در یک برنامه‌ی متعادل استراحت و خواب، درس خواندن، عبادت کردن و تفریح و سرگرمی به اندازه‌ی کافی برقرار است. اما به عکس در برنامه‌ی نامتعادل به بعضی از بخش‌های زندگی کم‌تر یا بیش‌تر از حد لازم توجه می‌شود.

۴. یک برنامه‌ی روزانه‌ی متعادل را با برنامه‌ی نامتعادل مقایسه کنید.

Mgsoft PDF Splitter

زیرا همه‌ی ما نیاز داریم که از طریق نماز، دعا و خواندن قرآن با خداوند ارتباط برقرار کنیم.

۵. چرا باید بخشی از زندگی روزانه‌ی خود را به «عبادت» اختصاص دهیم؟

زیرا دیر خوابیدن و کمبود خواب روی سلامتی جسم و روان ما تأثیرات بدی به جای می‌گذارد و موجب خستگی بداخلاقی و کندی یادگیری می‌شود.

۶. چرا باید در یک برنامه‌ی متعادل، استراحت و خواب کافی وجود داشته باشد؟

یعنی فرد نه آن‌قدر تنبلی کند که درس یا کار را فراموش یا به آن‌ها کم توجهی کند و نه آن‌قدر در درس و کار غرق شود که هیچ وقتی برای تفریح، ارتباط با خانواده و دوستان و خویشان نداشته باشد.

۷. در یک برنامه‌ی متعادل روزانه، ساعات درس خواندن و کار کردن باید به اندازه‌ی کافی باشد، یعنی چه؟

چون باعث می‌شود دوباره برای فعالیت‌های دیگر انرژی و نشاط پیدا کنیم.

۸. چرا تفریح و سرگرمی برای انسان لازم است؟

پرستش‌های من

پاسخها

حضرت علی (ع) فرموده‌اند: «از دست دادن فرصت موجب ندامت و اندوه است.»

سخنی از حضرت علی بن ابی طالب (ع) درباره‌ی نادرستی استفاده‌ی نادرست از فرصت‌های زندگی

نمودار زندگی روزانه

یک راه مناسب برای فهم بهتر این موضوع
آیا فعالیت‌های روزانه‌ی ما وقت کافی را به
خود اختصاص داده‌اند یا خیر، رسم است.

ما نیاز داریم که از طریق ،
و با خداوند ارتباط برقرار کنیم و
باید بخشی از زندگی روزانه‌ی خود را به این کار
اختصاص دهیم.

نماز
دعا - خواندن قرآن

صفحه‌ی ۷۰ کتاب درسی

تألیف:

حضرت علی بن ابی طالب (ع) فرموده‌اند: «از دست دادن فرصت موجب پشیمانی و اندوه است.»

منظور از این عبارت چیست؟ در کلاس گفت‌وگو کنید. منظور از این عبارت این است که باید برای اوقات و فرصت‌های
بسیار خود ارزش قائل شویم و از آن‌ها برای انجام فعالیت‌های درسی و مناسب استفاده کنیم. چرا که در غیر این صورت،
در آن شخص پشیمانی و غم به جا می‌ماند و زمان از دست رفته دیگر به عقب باز نمی‌گردد.

Mgosoft PDF Splitter

پرستشهای من

پاسخها

انسانها اغلب اوقات خود را برای انجام کار یا تحصیل با وظایف و تکالیفی که بر عهده دارند، صرف می کنند. به اوقاتی که فرد از این امور فارغ یا آسوده است، «اوقات فراغت» می گویند.

فراغت زمانی است که پس از انجام کار یا تکالیف درسی فرصت پیدا می کنیم تا به فعالیت های دلخواه خودمان مانند کارهای هنری، ورزش، بازی و سرگرمی های مفید یا آموختن مهارت های مختلف بپردازیم.

روزهای تعطیل و تعطیلات تابستان

بعضی از کارها مانند مطالعه یا حل کردن جدول، ساختن کاردستی، پرورش حیوانات یا جمع آوری مجموعه های سنگ، تمبر و نظایر آن را ممکن است به تنهایی انجام دهیم.

رفتن به سفرهای زیارتی یا دیدار اقوام یا رفتن به گردشگاهها با خانواده و دوستان

ممکن است در محل زندگی ما برخی از امکانات وجود نداشته باشد یا پول کافی برای دسترسی به آنها نداشته باشیم. در این صورت از روش هایی با امکانات و هزینه کم تر استفاده می کنیم.

شرکت در مراسم و جشن ها، شرکت در مراسم زور آزمایی و تیراندازی، مجالس نقالی و بازی های گروهی

قایم باشک (قایم موشک)، نون بیار کباب ببر، عمو زنجیر باف، الک و دولک، بادبادک بازی و طناب بازی.

زیرا این مکانها متعلق به همه ی مردم هستند.

۱. اوقات فراغت را تعریف کنید.

۲. منظور از فراغت چه زمانی است؟

۳. برای دانش آموزان چه زمان هایی فرصت خوبی برای انجام فعالیت های دلخواه است؟

۴. چند نمونه از کارهایی که در اوقات فراغت به تنهایی می توانید انجام دهید، مثال بزنید.

۵. چند نمونه از کارهایی که در اوقات فراغت می توان به طور گروهی برای آنها برنامه ریزی کرد، مثال بزنید.

۶. منظور از در نظر گرفتن شرایط و امکانات برای پر کردن اوقات فراغت چیست؟

۷. چند نمونه از شیوه های گذران اوقات فراغت در گذشته را نام ببرید.

۸. چند بازی قدیمی را که از گذشته تاکنون در بیش تر نواحی ایران رایج بوده اند، نام ببرید.

۹. چرا وظیفه داریم از مکان های عمومی گذران اوقات فراغت حفاظت کنیم؟

Mgosoft PDF Splitter

گذران اوقات فراغت را کتابخانه‌های عمومی، کتابخانه‌های مدارس، سالن‌های تئاتر و سینما، نمایشگاه‌ها، بوستان‌ها (پارک‌ها)، مجموعه‌های شهر بازی، اردوگاه‌ها، مجتمع‌های فرهنگی - هنری، باشگاه‌ها و سالن‌های ورزشی، موزه‌ها (گنجینه‌ها)، فرهنگ‌سراها، نگارخانه‌ها، مساجد (پایگاه‌های مقاومت بسیج، کتابخانه‌ی مساجد، کلاس‌های آموزشی، کانون‌های فرهنگی - هنری)

برخی از مؤسسات و سازمان‌هایی را که در اوقات فراغت فعالیت می‌کنند، نام ببرید.

کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، سازمان دانش‌آموزی، سازمان فرهنگی هنری شهرداری، سازمان تربیت بدنی، سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

برای تهیه‌ی بلیت، نوبت را رعایت کنیم. از مسخره کردن یک تیم یا هواداران آن خودداری کنیم و فقط تیم مورد علاقه‌مان را تشویق کنیم. از اموال عمومی حفاظت کنیم. با نظم و آرامش به سالن‌ها وارد یا از آن‌ها خارج شویم.

به هنگام حضور در ورزشگاه‌ها چه آداب و نگرانی‌ها را باید رعایت کنیم؟

برای تماشا کردن ورزشگاه همکاری کنیم. روی چمن‌ها راه نرویم و فقط از پیاده‌روها استفاده کنیم. گل‌ها را نچینیم. زباله‌ها را در سطل‌های مخصوص بریزیم.

در گذشته بچه‌ها بیشتر بازی‌های انجام می‌دادند.

گروهی

بازی‌های بچه‌ها در گذشته اغلب جنبه‌های یا داشتند.

قدرتی - حرکتی

امروزه بازی‌های در بین بچه‌ها رواج پیدا کرده است.

رایانه‌ای

برای استفاده‌ی بهتر و مفیدتر از اوقات فراغت باید مناسب داشته باشیم.

برنامه‌ریزی

برای پر کردن اوقات فراغت علاوه بر و را هم باید در نظر بگیریم.

شرایط - امکانات

Mgosoft PDF Splitter

مطالعات اجتماعی • درس ۱۴ • برنامه‌ریزی برای ...

مطالعات اجتماعی

فعالیت ۶

صفحه‌ی ۷۴ کتاب درسی

- گفت‌وگو کنید: به نظر شما استفاده‌ی زیاد از بازی‌های رایانه‌ای ممکن است چه ضررهایی داشته باشد؟
- از جمله ضررهای استفاده‌ی زیاد از بازی‌های رایانه‌ای:
 - نداشتن فرصت برای انجام متعادل دیگر فعالیت‌های زندگی
 - از دست رفتن فرصت بودن در کنار خانواده و لذت بردن از گفت‌وگو با آنها
 - پرخاشگری به علت آموزش خشونت در برخی از بازی‌ها
 - مشکلات جسمانی از جمله ضعف بینایی
 - ضعف درسی و ...

فعالیت ۹

صفحه‌ی ۷۶ کتاب درسی

به‌طور گروهی کاربرگه‌ی شماره‌ی ۱۸ را درباره‌ی آداب و مقررات برخی مکان‌های عمومی گذران اوقات فراغت، کامل کنید.

کاربرگه‌ی شماره (۱۸)

مقررات مکان‌های گذران اوقات فراغت

به‌طور گروهی هم‌فکری کنید و چند مورد از مقررات استفاده از این مکان‌ها را بنویسید.

کتابخانه‌ها و کانون‌های فرهنگی-هنری: سکوت را رعایت کنیم.

Mgosoft PDF Splitter

- در این مکان‌ها آشغال نریزیم.
- کتاب‌ها و وسایل را بدون مجازه برنذاریم.

- کتاب‌های امانت گرفته شده را در موعد مقرر به کتابخانه بازگردانیم.
- از اموال عمومی حفاظت کنیم.

سالن‌های تئاتر و نمایش و سینما:

- برای تهیه‌ی بلیت، نوبت را در صف رعایت کنیم.
- با نظم و آرامش به سالن‌ها وارد یا از آنها خارج شویم.
- از خوردن تخمه و پوسته خودداری کنیم.
- بلند حرف نزنیم و بلند نخندیم.
- از اموال موجود در سالن حفاظت کنیم.

موزه‌ها و گنجینه‌ها:

- برای تهیه‌ی بلیت، نوبت را رعایت کنیم.
- با نظم و آرامش به سالن‌ها وارد یا از آنها خارج شویم.
- به آثار باارزش موزه‌ها دست نزنیم.
- از دویدن در سالن خودداری کنیم.
- در صورت ممنوعیت، عکس یا فیلم نگیریم.

مطالبات اجتماعی

پرستشهای متن

پارسی‌ها

موقعیت‌های مختلف، گروه‌های مختلف اجتماعی و شغلی، فصول مختلف سال و نواحی مختلف آب و هوایی، اقوام مختلف

بنا بر عواملی باعث تفاوت در نوع لباس می‌شود؟

لباس منزل ما با لباس مدرسه و لباس مهمانی و لباس ورزش فرق دارد، هم‌چنین در مراسم مختلف لباس‌های خاصی می‌پوشیم، مثلاً در عزاداری امام حسین (ع) لباس سیاه به تن می‌کنیم.

تفاوت لباس در موقعیت‌های مختلف

لباس این گروه‌ها بسته به کار و نقش آن‌ها در اجتماع، متفاوت است و از روی لباس این گروه‌ها به شغل و حرفه‌ی آن‌ها پی می‌بریم.

تفاوت لباس گروه‌های مختلف اجتماعی و مثالی بسته به چیست؟

زیرا رنگ‌های تیره نور خورشید را بیش‌تر و رنگ‌های روشن نور خورشید را کم‌تر به خود جذب می‌کنند.

چرا در زمستان بیش‌تر از رنگ‌های تیره و در تابستان از رنگ‌های روشن برای لباس‌هایمان استفاده می‌کنیم؟

در کشور عزیز ما انواع آب و هوا وجود دارد. در بعضی جاها آب و هوا گرم و خشک، در بعضی جاها سرد و در بعضی مکان‌ها گرم و مرطوب و در بعضی نواحی معتدل است و این باعث تفاوت در نوع پوشاک مردم مناطق مختلف می‌شود.

Mgsoft PDF Splitter

وجود مناطق مختلف آب و هوایی در کشور ما چگونه باعث تفاوت در نوع پوشاک مردم می‌شود؟

فارس، ترک، لر، گیلک، کرد، بلوچ

چند نمونه از اقوام ایرانی را که لباس‌های مخصوص به خود دارند، نام ببرید.

لباس‌های محلی در گذشته بیش‌تر مورد استفاده قرار می‌گرفتند، از این‌رو در قدیم از روی شکل لباس یک نفر می‌توانستند حدس بزنند او اهل کجاست.

چگونه در گذشته می‌توانستند با دیدن یک فرد حدس بزنند که او اهل کدام منطقه‌ی ایران است؟

با دقت در تصاویر دوره‌های مختلف تاریخی می‌بینیم مردان همواره سرپوشی مانند تاج، انواع کلاه، عمامه، دستار و نظایر آن داشته‌اند.

برای ثابت ماندن برخی از جلوه‌های لباس در طی زمان یک مثال بزنید.

شکل - جنس - رنگ

پوشاک مردم در نواحی مختلف آب و هوایی از نظر و با هم فرق می‌کند.

پرستش‌های من

۱۰. در موزهی می‌توانیم انواع لباس‌های مردم‌شناسی محلی را مشاهده کنیم.

۱۱. در زمان‌های گذشته گروه‌های مختلف اجتماعی مانند و لباس‌های مخصوص به خود می‌پوشیدند.

شاهزادگان - روحانیون - نظامیان

فعالیت ۳

صفحه‌های ۸ کتاب درسی

به‌نظر شما چرا لباس‌های محلی را در موزهی مردم‌شناسی حفظ و نگهداری می‌کنند؟ زیرا لباس قسمتی از فرهنگ و هویت ماست. با نگهداری لباس‌های محلی در موزهی مردم‌شناسی، در واقع فرهنگ، گذشته و تاریخ اقوام مختلف ایرانی را حفظ می‌کنند.

پرستشهای من

پاسخها

امروزه بیش تر مردم پوشاک مورد نیاز خود را به صورت آماده از فروشگاههای مختلف میخرند.

کارگاههای تولید لباس برای چه به وجود با گذشت زمان و افزایش جمعیت، چون دیگر یک یا چند خیاط نمی توانستند نیازهای تعداد زیادی از مردم را برآورده کنند، کم کم این کارگاهها برای تولید لباس به تعداد زیاد به وجود آمدند.

به تولید یک کالا به یک شکل و به تعداد زیاد «تولید انبوه» می گویند. امروزه کارگاههای تولید لباس، تولید انبوه دارند.

پارچه از نخ درست می شود. نخ ممکن است طبیعی یا مصنوعی باشد. پس از تولید نخ در کارخانههای نخ ریزی، نخها به کارخانهی پارچه بافی (نَساجی) فرستاده می شود.

در کارگاه تولیدی لباس وظیفهی «برش کار» «برس کار» از روی الگوها که دارد، پارچهها را می برد، الگوها که با شماره مشخص می شوند در اندازههای مختلف و برای افراد با قد و وزن مختلف تهیه می گردند.

هر یک از آنها یک بخش از لباس را می دوزند. برای مثال یک نفر فقط آستین می دوزد و لباسها را به دیگری می دهد. نفر بعدی یقهها را متصل می کند و فرد دیگری دکمه و زیپ به لباس می دوزد.

همه ی کسانی که در کارگاه مشغول به کار هستند، بخشی از کار تولید را انجام می دهند تا کالا به صورت نهایی آماده شود. به این همکاری «خط تولید» گفته می شود.

لباس باید پوشش مناسب را برای یک زن یا مرد مسلمان در موقع حضور افراد نامحرم فراهم کند. رعایت حجاب و عفاف موجب وقار و متانت شخص می شود.

لباسی که هم جنس آن خوب باشد و هم از نظر قیمت مناسب باشد، یعنی با بودجهی ما تناسب داشته باشد.

مطالعات اجتماعی

Mgosoft PDF Splitter

۱۰. بودجه یعنی چه؟

بودجه یعنی مقدار پولی که می‌توانیم برای انجام یک کار یا خرید یک چیز پردازیم.

۱۱. بهتر است به چه نکاتی، قبل و در هنگام تهیه و خرید لباس توجه کنیم؟

برای خرید آن پول توجیبی‌مان را پس‌انداز کنیم. در شست و شوی لباس‌هایمان با خانواده همکاری کنیم. در هنگامی که ضرورت ندارد لباس جدید نخریم و با تعمیر لباس‌های قدیمی از آن‌ها استفاده کنیم. لباس‌های ایرانی بخریم و بپوشیم و آن را متناسب با باورهای دینی انتخاب کنیم. در هنگام خرید لباس پرس‌وجو کرده و قیمت‌ها را مقایسه کنیم و متناسب با بودجه‌ی خود خرید کنیم.

۱۲. صاحبان کارگاه‌های تولید لباس، پارچه را از خریداری می‌کنند.

عمده‌فروشان

فعالیت ۱

صفحه‌ی ۸۲ کتاب درسی

فکر کنید و چند کالا یا محصول دیگر نام ببرید که در گذشته به تعداد کم و توسط یک نفر تولید می‌شد، اما امروزه به صورت انبوه در کارگاه‌ها و کارخانه‌ها تولید می‌شود. کیف و کفش، شیر و لبنیات، تخم‌مرغ، مرغ.

Mgsoft PDF Splitter

فعالیت ۲

صفحه‌ی ۸۴ کتاب درسی

مغازه‌دارها، لباس‌ها را با مبلغی بیشتر از آنچه از کارگاه تولیدی خریده‌اند به مردم می‌فروشند. چرا؟ این سود برای تأمین هزینه‌هایی نظیر اجاره‌ی مغازه، حقوق کارکنان، پرداخت قبوض آب و برق و گاز و اداره‌ی زندگی فرد مغازه‌دار است.

مطالعات اجتماعی

کاربرگه‌ی شماره ۲۰ را انجام دهید.

کاربرگه‌ی شماره (۲۰)

از تولید تا مصرف

مراحل تولید تا مصرف پوشاک را با شماره‌گذاری روی تصاویر نشان دهید.

۳

۹

۱

۷

۴

۸

۶

۶

۵

Mgosoft PDF Splitter

۱- هر یک از عبارت‌های زیر را به کلمه‌ی مناسب وصل کنید.

خط تولید

عمده‌فروش

تولید انبوه

بودجه

توان مالی یا مقدار پولی که می‌توانیم برای تهیه‌ی یک چیز بپردازیم.

به تولید کالاها به مقدار زیاد و به صورت یک شکل و همسان گفته می‌شود.

به همکاری افراد مختلف برای تولید یک کالا گفته می‌شود به طوری که هر کدام

از آن‌ها مهارت تولید یک بخش از کالا را دارند.

فروشندگانی که کالاها را به تعداد زیاد و یک جا به مغازه‌داران دیگر می‌فروشند.

مطالعات اجتماعی

پرستزهای من

پارسیها

خارکو، خارک، لاوان، هندورابی، کیش، فرور، بنی فرور، سیری، تنب بزرگ، تنب کوچک، ابوموسی، قشم.

خلیج فارس و دریای عمان

امارات، قطر، عربستان، کویت و عراق

کتیبه‌ی داریوش پادشاه هخامنشی، کتاب‌های دانشمندان و جغرافی‌دانان مسلمان چون ابوریحان بیرونی، نقشه‌های اروپاییان از عصر اکتشافات جغرافیایی

دریای کاسپین

شمالی

۱۰. چند جزیره‌ی متعلق به ایران در خلیج فارس را نام ببرید.
۱۱. از چه طریق ایران به همسایگان جنوبی خود پیوسته می‌شود؟
۱۲. ایران از طریق خلیج فارس با کدام کشورها همسایه است؟
۱۳. چند منبع تاریخی را که در آن‌ها نام خلیج فارس یا دریای فارس آمده، ذکر کنید.
۱۴. در نقشه‌های خارجی دریای خزر دریای کاسپین نامیده می‌شود.
۱۵. عمق دریای خزر در نواحی آن بسیار کم است.
۱۶. میزان شوری آب دریای خزر از دیگر دریاها و اقیانوس‌ها است.
۱۷. ساحل خلیج فارس از دهانه‌ی تا اروندرود بندرعباس امتداد یافته است.
۱۸. میزان شوری آب خلیج فارس از بیش‌تر دریای عمان است.
۱۹. عمق خلیج فارس بسیار از دریای عمان است.
۲۰. خلیج فارس به طور متوسط متر عمق دارد.
۲۱. ساحل دریای عمان از تا امتداد بندرعباس - بندر گوآتر دارد.
۲۲. دریای عمان به اقیانوس راه دارد.
۲۳. عمق دریای عمان به سمت بیش‌تر می‌شود.
۲۴. عمق دریای عمان در اطراف چابهار به حدود متر می‌رسد.

Mgsoft PDF Splitter

پاسخ‌های متن

- ۳۲. خلیج فارس از طریق آبراه‌های به نام تنگه‌ی هرمز به دریای عمان وصل می‌شود.
- ۳۳. بزرگ‌ترین جزیره‌ی ایران در خلیج فارس نام دارد.
- ۳۴. از گذشته‌های بسیار دور مردمان کناره‌ی خلیج فارس به و مشغول بوده‌اند.
- ۳۵. قوم پارس خلیج فارس را نامیدند.

قشم

تجارت - دریانوردی

دریای پارس

صفحه‌ی ۹۱ کتاب درسی

فعالیت ۱

روز ۱۰ اردیبهشت در تقویم، روز ملی خلیج فارس نامیده شده است. علت چیست؟ پرس و جو کنید. در چنین روزی، در زمان شاه عباس صفوی نیروهای دلاور ایرانی توانستند پرتغالی‌ها را که از طریق خلیج فارس به ایران حمله کرده بودند شکست داده و آن‌ها را بیرون برانند. برای گرمی داشت این روز، آن را روز ملی خلیج فارس نامیدند.

صفحه‌ی ۹۱ کتاب درسی

فعالیت ۲

کاربرگی شماره‌ی ۲۱، ۲۲ و ۲۳ را انجام دهید.

کاربرگی شماره (۲۱)

نقشه‌ی دریاها

Mgsoft PDF Splitter

- ۱- روی نقشه نام خلیج فارس، دریای عمان را بنویسید.
- ۲- نام تنگه‌ی هرمز را بنویسید.
- ۳- نام کشورهای اطراف خلیج فارس را که با علامت؟ مشخص شده‌اند، بنویسید.
- ۴- دریاها را با مداد آبی رنگ کنید.
- ۱- نام دریای خزر را روی نقشه بنویسید.
- ۲- دریای خزر را با مداد آبی رنگ کنید.
- ۳- نام کشورهای اطراف دریای خزر را که با علامت؟ مشخص شده روی نقشه بنویسید.

سطح‌العالی
بین‌معی

دریاهای ایران

تکمیل یک از ویژگی های زیر مربوط به خلیج فارس و کدام مربوط به دریای عمان است؟ علامت ✓ بزنید.

ویژگی	دریای عمان	خلیج فارس
به اقیانوس هند راه دارد.	✓	
عمیق آن بیش تر است.	✓	
شوری آن بیش تر است.		✓
دارای جزایر فراوانی است.		✓
دارای خورها یا بریدگی های زیاد است که برای بندر مناسب اند.		✓
ایران و پاکستان به آن دسترسی دارند.	✓	

جای خالی را با کلمات مناسب پر کنید.

دریا - تنگه - خلیج - دریاچه

دریاچه... گودال های آبی وسیع در سطح زمین است که به اقیانوس راه ندارد.

Mgosoft PDF Splitter

به پیشروی آب دریاها در داخل خشکی ها... خلیج... می گویند.

پلریکه یا آبراه های که دو دریا را به هم وصل می کنند،... تنگه... نامیده می شود.

بندرها

نام بندرهایی را که روی نقشه نوشته نشده است بنویسید.

بندرها چه فعالیت هایی صورت می گیرد؟ سه مورد بنویسید.

صادرات و مایه گیری، تجارت (صادرات و واردات کالا)، حمل مسافر با کشتی، انتقال نفت

پرستش‌های من

مطالعات اجتماعی

مطالعه

دریا - و خداوند دریا را برای استفاده‌ی شما قرار داد.

زیرا منابع نفت و گاز در این منطقه بسیار زیاد است.

از کف خلیج فارس در ناحیه‌ی کم‌عمق نزدیک به ساحل همه روزه نفتکش‌های عظیمی از خلیج فارس و تنگه‌ی هرمز عبور می‌کنند و نفت را انتقال می‌دهند.

دریای خزر - کشورهای اطراف این دریا به کشف و استخراج نفت از آن مشغول‌اند.

صدها نوع ماهی زندگی می‌کنند و هر یک ارزش غذایی و طعم خاصی دارند و بعضی هم زینتی هستند.

خاویار یا تخم ماهیان خاویاری دریای خزر به مرور سیاه مشهور و از گران‌ترین غذاهای جهان است.

زیرا این ایام، زمان تخم‌ریزی ماهیان در این دریاست.

برای ماهیگیری در آب‌های اطراف سواحل از کشتی‌ها و لنج‌های کوچک استفاده می‌شود، اما صیادان برای ماهیگیری در آب‌های عمیق به کشتی‌های مجهز نیاز دارند که دارای لوازم پیشرفته‌ی ماهیگیری و سردخانه هستند.

برای این که این ماده‌ی باارزش غذایی فاسد نشود.

کولی، سفید، سوف، کپور، کفال، کیلکا، ماهیان خاویاری (تاس‌ماهی، اوزون‌برون، دراکول، فیل‌ماهی)

ماهی سرخو، سنگسر، حلوا، قباد، شوریده، زبیده و میگو

۱. آیه‌ی ۹۷ سوره‌ی انعام به کدام نعمت خداوندی اشاره می‌کند؟ معنای آیه چیست؟
۲. چرا به منطقه‌ی خلیج فارس «انبار نفت جهان» می‌گویند؟
۳. نفت و گاز در خلیج فارس از کدام قسمت‌ها استخراج می‌شود؟
۴. نفت کشورهای نفت‌خیز منطقه‌ی خلیج فارس چگونه به سایر کشورهای جهان منتقل می‌شود؟
۵. علاوه بر خلیج فارس در کدام دریاهای اطراف ایران منابع نفت و گاز وجود دارد؟ این منابع توسط چه کسانی استخراج می‌شود؟
۶. در دریاهای ایران چند نوع ماهی زندگی می‌کنند و چه فوایدی دارند؟
۷. به کدام ماده‌ی غذایی دریایی «مروارید سیاه» گفته می‌شود؟
۸. چرا صید ماهی در دریای خزر از اوایل بهار تا اوایل پاییز ممنوع است؟
۹. ماهیگیری در دریاهای ایران چگونه صورت می‌گیرد؟
۱۰. چرا کشتی‌ها و کامیون‌های حمل ماهی باید یخچال و سردخانه داشته باشند؟
۱۱. چند نوع ماهی خوراکی که از دریای خزر صید می‌شوند؟ نام ببرید.
۱۲. چند نوع از آبزیان خوراکی خلیج فارس و دریای عمان را نام ببرید.

Mgsoft PDF Splitter

طرز تهیهی کنسرو ماهی در کارخانه‌های
کنسروسازی را توضیح دهید.

پارسی‌ها

ماهی‌ها را پس از صید با کامیون‌های یخچال‌دار به کارخانه
حمل می‌کنند. در آن‌جا ماهی را به قطعات بزرگ برش
می‌دهند و در دیگ‌های مخصوص می‌ریزند تا در مدت
معینی بپزد. بعد دستگاه خودکار، تکه‌های پخته شده را
درون قوطی می‌ریزد و نمک و روغن به آن اضافه می‌کند.
هوای قوطی‌ها نیز خارج می‌شود تا فاسد نشوند.

در شهرهای بندری، مردم پیش‌تر به چه
شغل‌هایی مشغول‌اند؟

در شهرهای بندری علاوه بر ماهیگیری، عده‌ای از مردم
به بارگیری و باراندازی کالای کشتی‌ها مشغول‌اند. در این
مناطق انبارهایی نیز برای نگهداری کالاها به‌وجود آمده
است که برخی از مردم به انبارداری مشغول‌اند. هم‌چنین
عده‌ای در کارخانه‌های کشتی‌سازی و لنج‌سازی یا مراکز
تعمیر کشتی‌ها مشغول به کار هستند.

کارخانه‌های کشتی‌سازی و لنج‌سازی در
کدام شهرهای ایران قرار دارند؟

در اطراف بندرعباس، بوشهر و چابهار در جنوب و نکا در
شمال دریای خزر

Mgosoft PDF Splitter

همه ساله عده‌ی زیادی از مردم کشور ما برای تفریح
و گذراندن تعطیلات تابستان به سواحل شمالی ایران
سفر می‌کنند. سواحل زیبای جنوبی ایران و جزایر قشم،
کیش و بندرعباس و چابهار نیز برای گردشگری در فصل
زمستان مناسب هستند و مسافران از دریاها، بناهای
تاریخی و بازارهای این نواحی دیدن می‌کنند.

در تفریح در توسعه‌ی گردشگری در
ایران دارد؟

ماهی‌های تزئینی، مرجان‌ها، صدف‌ها، لاک‌پشت‌های
کمیاب و پستاندارانی چون دلفین‌ها و نهنگ‌ها.

چند نوع از موجودات باارزش دریایی را که در
خلیج فارس و دریای عمان زندگی می‌کنند، نام
برید

این است که به دریا آسیب نرسانیم و از آن و موجودات
باارزشش حفاظت کنیم.

واقعیهی ما در مقابل استفاده‌های فراوانی که
از دریا می‌کنیم، چیست؟

یکی از مهم‌ترین دلایل اهمیت خلیج فارس،
موقعیت منابع سرشار و است.

نفت - گاز

پرستش‌های من

خزر	۲۰. در ایران علاوه بر خلیج فارس، دریای نیز دارای منابع نفت و گاز است.
دریای خزر	۲۱. بزرگ‌ترین منبع ماهیان خاویاری در جهان است.
میگو	۲۲. از آبزیان مهم دریاهای جنوب است که با نزدیک شدن به ماه مهر، ماهیگیران جنوب خود را برای صید آن آماده می‌کنند.
کنسروسازی	۲۳. بخشی از ماهی‌های خوراکی صید شده به کارخانه‌های منتقل می‌شوند.
میگو - خاویار	۲۴. از بین منابع غذایی دریایی، ایران همه ساله مقدار زیادی و به کشورهای دیگر صادر می‌کند.
خلیج فارس - دریای عمان	۲۵. از بزرگ‌ترین زیستگاه‌های موجودات دریایی و هستند.

Mgosoft PDF Splitter

صفحه‌ی ۹۷ کتاب درسی

فعالیت ۲

چرا خلیج فارس از دیرباز مورد توجه کشورهای قدرتمند بوده است و آن‌ها همواره در پی نفوذ به این منطقه هستند؟ در کلاس گفت‌وگو کنید. زیرا خلیج فارس دارای منابع سرشار نفت و گاز است، هم‌چنین همه روزه نفت کش‌های عظیمی از طریق خلیج فارس و تنگه‌ی هرمز، نفت کشورهای نفت‌خیز را به سایر کشورهای جهان انتقال می‌دهند. کشتی‌های تجاری نیز از این مسیر برای انتقال کالاهایشان استفاده می‌کنند؛ از این رو کشورهای قدرتمند همواره در پی نفوذ به این منطقه‌ی پرارزش هستند.

مطالعات اجتماعی

صفحه‌ی ۹۸ کتاب درسی

فعالیت ۳

چگونه می‌توانیم کنسرو ماهی فاسد شده را تشخیص بدهیم؟ برآمدگی سر و ته کنسرو نشانه‌ی فساد آن است. ضمن این‌که به تاریخ انقضای کنسرو نیز دقت می‌کنیم.

صفحه‌ی ۹۵ کتاب درسی

فعالیت ۴

همفکری کنید و ده شغل را فهرست کنید که با دریا سروکار دارد. ماهی‌گیری، قایق‌رانی، کشتی‌سازی، ملوانی، کنسروسازی، غواصی، کار در سکوه‌های نفتی، کار در سازمان شیلات آموزش شنا، کار در سازمان بنادر و کشتیرانی، بارگیری و باراندازی کالاهای کشتی‌ها، انبارداری در بنادر و ...

سابقه این دو تصویر، توجه و پرس و جو کنید هر یک از این سازمان‌ها چه وظیفه‌ای دارند و در چه زمینه‌ای فعالیت می‌کنند؟

سازمان شیلات جمهوری اسلامی ایران در امور مربوط به ماهی‌گیری و صیادی در دریا (صید مرجان، مروارید...) خرید کشتی‌های ماهی‌گیری، آموزش ماهی‌گیران و امور مربوط به قایق‌های ماهی‌گیری، تولید کنسرو و... فعالیت می‌کند.

سازمان بنادر و دریانوردی در اموری چون پاکسازی و لایروبی بنادر، احداث اسکله، حمل و نقل کشتی‌ها و... فعالیت می‌کند.

Mgosoft PDF Spliter

پرستشهای من

پاسخها

مرز یک خط مشخص است که کشوری را از کشور دیگر جدا می‌کند.

۱. مرز چیست؟

ابتدا کشورها بر سر خطوط مرزی به توافق می‌رسند و مابین خود خطوطی را معین می‌کنند. سپس نقشه‌کشها با دقت نقشه‌هایی از مرزها ترسیم می‌کنند که طبق آن در خطوط مرزی با میله یا تیرک علامت‌گذاری می‌کنند.

۲. مرز کشورها چگونه تعیین می‌شود؟

در این پاسگاهها افرادی مشغول دیده‌بانی و حفاظت از مرزها هستند تا عبور غیرقانونی از مرز صورت نگیرد و از این راه به کشور خدمت می‌کنند.

۳. وظیفه‌ی پاسگاههای مرزی چیست؟

خیر، فضای بالای مرز زمینی هم جزء مرز است، یعنی در بالای مرزهای زمینی، یک دیوار فرضی وجود دارد.

۴. آیا خط مرزی تنها روی زمین است؟ توضیح دهید.

باید به آن کشور اطلاع بدهند و برای ورود از آنها

۵. خلبانان در هنگام عبور از مرز هوایی یا آسمان یک کشور چه کاری باید انجام دهند؟

گاهی یک پدیده‌ی طبیعی مانند رودخانه، کوه، بیابان و دریاچه بین دو کشور قرار دارد و از همان پدیده برای تعیین مرز استفاده می‌کنند، مثلاً ارتفاعات آرارات بخشی از مرز ایران و ترکیه را تشکیل می‌دهد.

۶. چگونه پدیده‌های طبیعی مرز بین کشورها محسوب می‌شوند؟ مثال بزنید.

اترک ایران را از ترکمنستان جدا می‌کند. ارس ایران را از ارمنستان و آذربایجان جدا می‌کند و اروندرود ایران را از عراق جدا می‌کند.

۷. رودهای مرزی ایران را نام برده و بنویسید ایران را از کدام کشورها جدا می‌کنند.

کویت، عربستان، قطر، امارات و عمان

۸. کدام کشورها از طریق دریا با کشور ما همسایه هستند؟ نام ببرید.

برای این که یک فرد از کشور خارج شود، به گذرنامه نیاز دارد. گذرنامه مانند شناسنامه‌ی خارجی فرد است و در آن مشخصات فرد و ملیت او ذکر شده است.

۹. گذرنامه چیست و چه مشخصاتی در آن ذکر می‌شود؟

روابط بازرگانی، روابط فرهنگی

۱۰. انواع روابط ایران با کشورهای همسایه‌ی خود را نام ببرید.

Mgsoft PDF Splitter

پرستشهای من

«روادید» چیست و گرفتن آن به چه مناسبت؟

پاراگراف

برای مسافرت به کشور دیگر باید از سفارتخانهی آن کشور اجازه گرفت. به این اجازه «ویزا» یا «روادید» می‌گویند. وقتی یک کشور به فردی ویزا می‌دهد، به او اجازه یا پذیرش داده تا به آن‌جا سفر کند.

سفرهای زیارتی و سفرهایی برای بازدید از آثار تاریخی و مناطق تفریحی

۱۰ روابط فرهنگی ایران با کشورهای همسایه شامل چه مواردی می‌شود؟

همه ساله عده‌ی زیادی از مردم کشور ما برای زیارت خانه‌ی کعبه و مرقد مطهر پیامبر گرامی اسلام (ص) به کشور عربستان سفر می‌کنند. هم‌چنین زائران حضرت علی بن ابیطالب (ع)، امام حسین (ع) و حضرت ابوالفضل (ع) به کشور عراق سفر می‌کنند.

۱۱ ایرانیان برای زیارت چه اماکن مقدّسی و به کدام کشورهای همسایه سفر می‌کنند؟

عده‌ای از مسلمانان کشورهای همسایه ایران برای زیارت مرقد امام هشتم، امام رضا (ع) و حضرت معصومه (س) به ایران سفر می‌کنند.

۱۲ مردم مسلمان کشورهای همسایه برای زیارت کدام اماکن مقدّس به ایران سفر می‌کنند؟

در افغانستان هر سال در روز نوزدهم شهریور جشن نوروز گرفته می‌شود. در جمهوری آذربایجان روی سفره‌های نوروزی آجیل می‌گذارند. در پاکستان نوروز را «عالم‌افروز» می‌نامند. در ترکمنستان اجرای مراسم ورزشی و بازی‌های مختلف و طبیعت‌گردی در هنگام نوروز رایج است. برخی از مردم شمال کشور ترکیه نیز نوروز را جشن می‌گیرند.

۱۳ نوروز چگونه و در کدام کشورهای همسایه جشن گرفته می‌شود؟

در هنگام نوروز در ایران سفره‌ی هفت‌سین می‌چینند. در کابل و مرزهای شمال افغانستان و برخی شهرهای پاکستان، چیدن سفره‌ی هفت‌میوه رواج دارد. در جمهوری آذربایجان، در سفره‌های نوروزی آجیل می‌گذارند.

۱۴ چیدن سفره‌های هفت‌سین یا شبیه به آن در کدام کشورها رواج دارد؟ توضیح دهید.

در برگزاری مراسم نوروز و مراسم و اعیاد مذهبی مانند عید فطر و عید قربان

۱۵ ایران با کشورهای همسایه‌ی خود در برگزاری کدام جشن‌ها و اعیاد شباهت‌هایی دارد؟

ترکمنستان، جمهوری آذربایجان و ارمنستان

۱۶ همسایگان شمالی ایران را نام ببرید.

ترکیه و عراق

۱۷ همسایگان غربی ایران کدام‌اند؟

پرستش‌های من

افغانستان و پاکستان

۲۰. همسایگان شرقی ایران را نام ببرید.

۲۱. ایران طولانی‌ترین مرز را با کشور عراق

دارد.

۲۲. کوتاه‌ترین مرز ایران با کشور است.

ارمنستان

۲۳. به گذرنامه هم گفته می‌شود.

پاسپورت

۲۴. ایران به وسیله‌ی مرزهای و از

خشکی - دریایی

کشورهای همسایه‌ی خود جدا می‌شود.

۲۵. نام دیگر رودیست است.

ویزا

۲۶. مردم همه‌ی کشورهای همسایه‌ی ایران به

ارمنستان

جز مسلمان هستند.

۲۷. مردم کشور ارمنستان از دین پیروی

مسیحی

می‌کنند.

۲۸. زبان فارسی علاوه بر ایران در کشورهای

افغانستان - پاکستان

همسایه مانند و رایج است.

Mgsoft PDF Splitter

۲۹. یکی از کهن‌ترین جشن‌های به جا مانده از

نوروز

دوران ایران باستان است که در کشورهای

همسایه نیز جشن گرفته می‌شود.

۳۰. در پاکستان نوروز را می‌نامند.

عالم‌افروز

۳۱. در هنگام نوروز، در کابل و مرزهای شمال

سفره‌ی هفت‌میوه

افغانستان و برخی شهرهای پاکستان چیدن رواج دارد.

مطالعات
اجتماعی

همسایگان ما

- ۱- روی نقشه، خطوط مرزی ایران را با کشورهای همسایه پررنگ کنید و نام رودهای مرزی را بنویسید.
- ۲- نام کشورهای همسایه را که با علامت ؟ مشخص شده است، بنویسید.
- ۳- دریاها را آبی و سایر کشورها را به دلخواه رنگ کنید.

صفحه ۱۰۱ کتاب درسی

کعبه، حرم مطهر پیامبر گرامی اسلام (ص)؛ حرم حضرت علی بن ابیطالب (ع)؛ امام حسین (ع) و حضرت ابوالفضل (ع) در کلام شهرهای کشورهای همسایه قرار دارند؟ روی نقشه دور این شهرها خط بکشید. کعبه در شهر مکه در کشور عربستان و حرم مطهر پیامبر گرامی اسلام (ص) در شهر مدینه در کشور عربستان قرار دارد. حرم حضرت علی بن ابیطالب (ع) در شهر نجف، حرم امام حسین (ع) و حضرت ابوالفضل (ع) در شهر کربلا در کشور عراق قرار دارند.

صفحه ۱۰۲ کتاب درسی

فکر کنید چرا نوروز که یک جشن ایرانی است در کشورهای همسایه‌ی ما نیز وجود دارد؟ یکی از دلایل آن این است که آن در گذشته بسیار وسیع‌تر از زمان کنونی بوده است و قسمت‌هایی از کشورهای همسایه جزء قلمرو ایران بوده‌اند. این نتیجه مراسم و آداب و رسوم مشترکی داشته‌اند.

فعالیت ۱

مقایسه کنید:

- ترکیه به کدام کشورها و دریاها دسترسی دارد؟ افغانستان چگونه؟

در اطراف ترکیه دریای سیاه، مرمره، اژه و مدیترانه قرار دارد.

ترکیه به کشورهای گرجستان، ارمنستان، ایران، عراق، سوریه و بلغارستان دسترسی دارد و با آن‌ها همسایه است.

افغانستان به دریا راه ندارد.

این کشور به کشورهای ایران، ترکمنستان، تاجیکستان، چین و پاکستان دسترسی دارد و با آن‌ها همسایه است.

به نظر شما کدام کشور، موقعیت مکانی بهتری دارد؟ چرا؟ دلیل بیاورید. ترکیه؛ زیرا از جهات مختلف به چهار دریا

دسترسی دارد.

- آب و هوای ترکیه و افغانستان را باهم مقایسه کنید. در ترکیه بیش‌تر نواحی، آب و هوای سرد کوهستانی دارد و در

سواحل ملایم و مرطوب است. اما افغانستان زمستان‌های سرد و تابستان‌های گرم (قاره‌ای) دارد.

- جمعیت ترکیه و افغانستان را باهم مقایسه کنید. ترکیه ۷۲ میلیون نفر جمعیت دارد که ۶۵ درصد آن‌ها شهرنشین

هستند. اما افغانستان ۳۰ میلیون نفر جمعیت دارد که ۲۱ درصد آن‌ها شهرنشین هستند.

- ترکیه و افغانستان چه اشتراکاتی باهم دارند؟ دین رسمی هر دو اسلام است و بیشتر نواحی هر دو کشور کوهستانی است.

- از نظر فرهنگی (دین، زبان، بناهای تاریخی) ترکیه و افغانستان را باهم مقایسه کنید.

دین مردم ترکیه و مردم افغانستان اسلام است.

زبان مردم ترکیه، ترکی (استانبولی) و زبان مردم افغانستان، فارسی دری و پشتو است.

مسجد ایاصوفیه و مسجد سلطان احمد از بناهای باشکوه ترکیه هستند.

مسجد آبی در مزار شریف، دژه‌ی بامیان و مناره‌ی جم از مکان‌های تاریخی و دیدنی معروف در افغانستان است.

- چرا با آنکه در افغانستان بناهای تاریخی و مکان‌های دیدنی وجود دارد، در این کشور گردشگری رونقی ندارد؟ از

سی سال پیش، مردم افغانستان جنگ‌ها و مشکلات زیادی را تحمل کرده‌اند. ابتدا اشغال افغانستان توسط ارتش شوروی؟

سپس حکومت طالبان و خرابی‌های زیادی که به بار آورد و در آخر اشغال نظامی این کشور به وسیله‌ی آمریکا باعث شده

آرامش و امنیت و امکانات لازم برای رونق گردشگری در این کشور وجود نداشته باشد.

- چرا عده‌ای از مردم کشور افغانستان به کشورهای دیگر از جمله ایران مهاجرت کرده‌اند؟ شما برای مردم افغانستان چه

آرزویی دارید؟ سال‌های طولانی جنگ، عدم وجود امنیت و نبود شغل و نداشتن درآمد کافی و فقر باعث مهاجرت

افغانی‌ها به کشورهای دیگر شده است. ما آرزو داریم مردم افغانستان با اتحاد خود بتوانند بیگانگان را از کشور خود

بیرون رانده و با همدلی کشورشان را آباد سازند.

پوسته‌های من

پاسخها

از طریق دریای مدیترانه و شمال آفریقا، محصولاتی نظیر شکر، قهوه، کاغذ، قطب‌نما، داروی گیاهی و ادویه را از مسلمانان خریداری می‌کردند.

در چهار قرن پیش اروپاییان از چه طریقی کدام محصولات را از مسلمانان خریداری می‌کردند؟

در حدود چهار قرن پیش در رفت و آمدهای تجاری، علوم و فنون مسلمانان مورد توجه اروپاییان قرار گرفت. آن‌ها کتاب‌های پزشکی جهان اسلام و بسیاری کتاب‌های دیگر علوم اسلامی را به زبان خودشان ترجمه کردند و توانستند از این علوم استفاده کنند.

علوم و فنون مسلمانان چگونه به اروپا انتقال یافت؟

دستگاه چاپ به وسیله‌ی گوتنبرگ و تلسکوپ به وسیله‌ی گالیله اختراع شد.

آیا نمونه از اختراعات دوره‌ی تحولات علمی دیگری در اروپا را نام برده و مخترعان آن‌ها را ذکر کنید.

این دو علم به شناخت سرزمین‌ها و راه‌های دریایی و تجارت کمک کرد.

آیا علم جغرافیا و ستاره‌شناسی (نجوم) چه نقشی به اروپاییان نمود؟

Mgosoft PDF Splitter

در آن زمان اروپاییان با استفاده از نقشه‌هایی که جغرافی‌دانان مسلمان از جهان ترسیم کرده بودند، قطب‌نما و شیوه‌های کشتی‌سازی آن‌ها، به این پیشرفت‌ها دست یافتند.

اروپاییان با استفاده از کدام پیشرفت‌های مسلمانان در علوم و فنون توانستند کشتی‌های محکم‌تر ساخته و در دریانوردی مهارت پیدا کنند؟

به فکر افتادند که سرزمین‌های جدیدی را کشف کنند.

اروپاییان با پیشرفت در دریانوردی و کشتی‌سازی به چه فکری افتادند؟

پرتغالی‌ها و اسپانیایی‌ها پیشگام بودند و توانستند در طی سال‌ها با کشتی‌های متعدّد قاره‌ی آفریقا را دور بزنند، به شرق آسیا بروند و بعد قاره‌ی آمریکا را نیز کشف کنند.

آزادم کدام کشورهای اروپایی پیشگامان کشف سرزمین‌های جدید بودند و در این زمینه چه کارهایی انجام دادند؟

با کشف این سرزمین‌ها راه برای هجوم دولت‌های قدرتمند اروپایی باز می‌شد و آن‌ها این سرزمین‌ها را میان خود تقسیم می‌کردند، ساکنان بومی آن‌ها را می‌کشتند یا به صورت برده درمی‌آوردند و منابع و ثروت‌های آن‌ها را غارت می‌کردند. بدین ترتیب استعمارگری آغاز شد.

پس از کشف سرزمین‌های جدید به وسیله‌ی دریانوردان اروپایی، چه اتفاقاتی در این سرزمین‌ها رخ می‌داد؟

پایان

به سرزمین‌هایی که استقلال سیاسی و اقتصادی نداشته باشند و تابع حکومت استعمارگر باشند، «مستعمره» می‌گویند.
کلمه‌ی استعمار به معنی آباد کردن است. اما اگر کشوری به بهانه‌ی آباد کردن در کشورهای دیگر دخالت و نفوذ کند تا منابع و ثروت آن کشور را غارت کند، به آن کشور استعمارگر می‌گویند.

۹. به چه کشورهایی «مستعمره» می‌گویند؟

۱۰. استعمار چیست؟

۱- استعمارگران گاهی به سرزمین‌های دیگر حمله‌ی نظامی کرده و آن‌ها را اشغال کرده و منابع این کشورها را غارت کرده‌اند. ۲- گاهی نیز سعی کرده‌اند از کشورهای دیگر امتیازاتی بگیرند یا روابطی با آن‌ها برقرار کنند که به نفع خودشان باشد. به عبارت دیگر در آن کشورها نفوذ کنند.

۱۱. دو راه نفوذ استعمارگران در کشورهای دیگر را توضیح دهید.

۱۲. حدود چهار قرن پیش میان اروپاییان و مسلمانان گسترش یافته بود.

۱۳. رونق موجب رشد شهرها و شهرنشینی در اروپا شد و شکل زندگی آن‌ها را تغییر داد.

۱۴. علومی که در دوره‌ی تحولات علمی بسیار مورد علاقه‌ی اروپاییان قرار گرفت، و بود.

۱۵. هدف اصلی استعمارگران کشورهای غارت منابع دیگر است.

۱۶. آن‌چه دست بیگانگان را از کشور ما کوتاه کرد، بود.

۱۷. بیش‌تر نفوذ و دخالت بیگانگان در کشور ما در دوره‌ی حکومت‌های و بوده است. قاجاریه - پهلوی

فعالیت ۱

صفحه‌ی ۱۱۰ کتاب درسی

همفکری کنید و از روی نقشه مسیرهای دریایی را دنبال کنید و بگویید در هر مسیر دریانوردان به کدام سرزمین‌ها یا قاره‌ها رسیده‌اند؟ کدام کشورها به دریانوردی و کشف سرزمین‌های جدید مشغول بودند؟
دریانوردان در طی سال‌ها توانستند قاره‌ی آفریقا را دور بزنند، به شرق آسیا بروند و بعد قاره‌ی آمریکا را کشف کنند.
کشورهای پرتغال، اسپانیا، فرانسه، انگلیس و هلند به دریانوردی و کشف سرزمین‌های جدید مشغول بودند.

مطالعات اجتماعی

علتهای پیدایش استعمارگری

جدول را کامل کنید.

علت

معلول (نتیجه)

انتقال علوم و فنون به اروپا (تجارت باعث انتقال علوم و فنون مسلمانان به اروپا شد.)

اروپاییان قدرتمند شدند و به
بوق تجارت و بازرگانی موجب رشد شهرنشینی و تغییر شکل زندگی در
اروپا شد.

مردم آن سرزمین‌ها را استعمار
کردند و به تسلط خود درآوردند.
تجارت علمی و هنری در اروپا (گسترش علمی چون ستاره‌شناسی و جغرافیا به
ساخت سرزمین‌ها و راه‌های دریایی کمک کرد.)

کشفات جغرافیایی (پیشرفت در دریانوردی و کشف سرزمین‌های جدید.)

مت گروهی: متن صفحه ۱۱۱ کتاب درسی را بخوانید و بگویید چرا ایران مورد توجه کشورهای استعمارگر بود. کدام کشورها در امور ایران دخالت می‌کردند؟ این امتیازات و دخالت‌ها چه ضررهایی به ایران وارد کرد؟ به نظر شما چرا شاهان فاجر و پهلوی به استعمارگران اجازه‌ی دخالت می‌دادند؟

کشورهای استعمارگر برای غارت منابع و معادن ایران، آن را مورد توجه قرار می‌دادند.

کشورهای انگلیس، روسیه و آمریکا در امور ایران دخالت می‌کردند.

این امتیازات و دخالت‌ها باعث غارت منابع و معادن ایران و جلوگیری از پیشرفت کشور شد.

شاهان فاجر و پهلوی به مردم اتکا نداشتند و برای حفظ قدرت خود به استعمارگران اجازه‌ی دخالت می‌دادند.

پاسخها

پرستزهای من

۱. مردم کشور ما در مقابل استعمارگران چه نقطه‌ی کشور ما انسان‌های بزرگ و فداکاری برخاستند و برای کوتاه کردن دست بیگانگان از کشور تلاش کردند و در این راه رنج زیادی را تحمل کردند و حتی از جان خود گذشتند.

۲. نام چند شخصیت بزرگ مبارزه با استعمار را در ایران، در فاصله‌ی بین تأسیس سلسله‌ی قاجار تا پیروزی انقلاب اسلامی، بنویسید.
 امیرکبیر، سید حسن مدرس، شیخ محمد خیابانی، رئیس‌علی دلواری، میرزا کوچک‌خان جنگلی، آیت‌الله کاشانی، دکتر محمد مصدق و امام خمینی (ره)

۳. همواره دولت‌های قدرتمند بر سر در نفوذ ایران با یکدیگر رقابت می‌کردند.

۴. پیروزی انقلاب اسلامی به رهبری دست بیگانگان را از کشور ما کوتاه کرد.
 امام خمینی (ره)

Mgsoft PDF Spliter

صفحه‌ی ۱۲ کتاب درسی

فعالیت ۱

شرح حال شخصیت‌های این درس را بخوانید. چه ویژگی‌های مشترکی در همه‌ی آن‌ها وجود دارد؟ فهرست کنید. گفت‌وگو کنید. عشق به وطن، شجاعت و جسارت، فداکاری و ایمان و مبارزه با دخالت بیگانگان از خصوصیات مشترک شخصیت‌های این درس است.

صفحه‌ی ۱۴ کتاب درسی

فعالیت ۱

به نظر شما چرا امیرکبیر چند کارخانه تأسیس کرد؟ امیرکبیر آرزو داشت ایران به کشوری آباد و مستقل تبدیل شود و به بیگانگان محتاج نباشد. از این رو برای پیشرفت صنعت چند کارخانه تأسیس کرد. هم‌چنین امیرکبیر با تأسیس کارخانه باعث شد برای عده‌ی زیادی از مردم ایران شغل ایجاد شود و آن‌ها مشغول به کار شوند.

کاربرگ شماره (۲۷)

قلمرو ایران و قراردادهای استعماری

این نقشه قلمرو ایران کنونی و سرزمین‌هایی را که به موجب قراردادهای استعماری از ایران جدا شدند، نشان می‌دهد.

- این نقشه جهت‌های اصلی و فرعی را بنویسید و سپس بگویید: در شرق و شمال شرق کدام مناطق قبلاً جزء قلمرو ایران بوده‌اند؟ چند مورد نام ببرید. بخارا، مرو، کابل، هرات، سرخند، قندهار
- در شمال غرب ایران، کدام مناطق قبلاً جزء قلمرو ایران بوده‌اند؟ چند نمونه نام ببرید. ایروان، گرجستان، دشتستان، آران

Mgosoft PDF Splitter

تاریخ روزی انقلاب اسلامی به رهبری امام خمینی (ره) دست بیگانگان را از کشور ما کوتاه کرد. پرس‌وجو کنید و یک جمله با نام (ره) درباره‌ی قدرت‌های استعمارگر پیدا کنید و به کلاس بیاورید. امام خمینی (ره) فرمودند: «آن روز مبارک است بر ما که سلطه‌ی جهان‌خواران بر ملت‌های مستضعف شکسته شود و تمام ملت‌ها سرنوشت خودشان را به دست خودشان بگیرند»

مطالعات اجتماعی
مفهوم مراجعه، و روز ملی شدن صنعت نفت را در آن پیدا کنید. چرا این روز تعطیل رسمی است؟ ۲۹ اسفند روز ملی شدن صنعت نفت است. در چنین روزی در سال ۱۳۲۹ مجلس شورای ملی قانون ملی شدن صنعت نفت را تصویب کرد تا دست بیگانگان را از نفت ایران کوتاه کند. (قبل از آن دولت انگلستان با به دست گرفتن استخراج نفت در ایران سرمایه‌ی ملی ما را غارت می‌کرد.)

پرستش‌های من

پاسخ

۱. جنگ تحمیلی رسماً در چه تاریخی و چگونه آغاز شد؟
 ۲. سرآغاز جنگ تحمیلی چه اتفاقاتی بود؟
 ۳. انقلاب اسلامی ایران در چه تاریخی به پیروزی رسید؟
 ۴. امام خمینی(ره) درباره‌ی جلوگیری از نفوذ بیگانگان در کشور و استقلال ایران چه می‌گفتند؟
 ۵. چه زمانی کشورهای استعمارگر متوجه شدند که منافع آن‌ها در ایران قطع شده است؟
 ۶. پس از تشکیل جمهوری اسلامی کدام موضوع برای دشمنان ما خوشایند نبود؟
 ۷. نیروهای نظامی ایران در زمانی که صدام حمله‌ی نظامی به ایران را آغاز کرد، در چه شرایطی قرار داشتند؟
 ۸. ارتش عراق در هفته‌ی اول جنگ چه کرد؟
 ۹. یکی از رؤیاهای صدام و فرماندهان عراقی در جریان جنگ تحمیلی چه بود؟
 ۱۰. مردم قهرمان خرمشهر در مقابل هجوم ناگهانی ارتش متجاوز عراق چه کردند؟
 ۱۱. محمّدعلی جهان‌آرا که بود و چه کرد؟
- روز ۳۱ شهریور ماه ۱۳۵۹ هواپیماهای عراقی در آسمان خرمشهر و تعدادی دیگر از شهرهای ایران ظاهر شدند و بمب‌های خود را بر سر مردم فرو ریختند.
- حمله‌ی هواپیماهای عراقی به بعضی از شهرهای کشور و هجوم زمینی ارتش این کشور به سرزمین جمهوری اسلامی ۲۲ بهمن ماه ۱۳۵۷
- می‌گفتند مردم باید خودشان سرنوشت کشور را به دست بگیرند.
- هنگامی که پس از انقلاب اسلامی، جمهوری اسلامی به وجود آمده و مردم ایران سرنوشت خود را به دست گرفتند این که ایران یاور مظلومان در جهان شد و از مبارزه‌ی مردم دشمنان حمایت کرد.
- در اوایل پیروزی انقلاب، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی تازه شکل گرفته بود و ارتش و سپاه در حال مجهز شدن و نیرو گرفتن بودند و هنوز آمادگی کافی برای دفاع نداشتند.
- بعضی از شهرهای ایران را اشغال کرد و با مقاومت سرسختانه‌ی مردم روبه‌رو شد.
- این بود که خوزستان را به تصرف خود در بیاورند و مالک خرمشهر و اروندرود بشوند.
- آن‌ها ۳۴ روز در حالی که وسایل و ابزار کمی داشتند در مقابل ارتش مجهز به توپ و تانک عراقی‌ها مقاومت کرده و جنگیدند.
- در شروع جنگ تحمیلی، او فرمانده سپاه پاسداران خرمشهر بود. او و دیگر یارانش شجاعانه در کنار مردم با نیروهای متجاوز عراق جنگیدند.

چرا خرمشهر را خونین شهر نامیدند؟

پاسخها

زیرا پس از مقاومت مردم قهرمان خرمشهر، دشمن با سربازان بیش تر و سلاح های فراوان پیش روی کرده و خرمشهر را تصرف کرد. شهر را غارت نمود و مردم زیادی را به شهادت رساند.

من از ملت بزرگ ایران خواهانم که در هر مسئله ای که پیش می آید قوی باشند، قدرتمند باشند، متکی به خدای تبارک و تعالی باشند و از هیچ چیز باک نداشته باشند. ما از آن قدرت های بزرگ نترسیدیم. این صدام که قدرتی ندارد، عراق که چیزی نیست.

صدام با موشک، توپ و هواپیما، به شهرهای دیگر ایران حمله کرد.

در بسیاری از شهرها مردم مقاومت و از شهر دفاع کردند.

امام خمینی (ره)

Mgosoft PDF Splitter

وقتی جنگ آغاز شد، امام خمینی (ره) چه کردند؟

پس از اشغال خرمشهر، صدام چه کرد؟

مردم ایران در مقابل حملات عراق چه کردند؟

انقلاب اسلامی به رهبری به پیروزی رسید.

امام خمینی طی سال ها مردم را به مبارزه علیه دعوت و هدایت کرد.

رئیس جمهور ستمگر عراق که حمله ی نظامی به ایران را آغاز کرد، نام داشت.

شهری زیبا در جنوب ایران که بندری بازرگانی است و در محل برخورد رود کارون و خرمشهر واقع است، نام دارد.

نزدیک ترین شهر به خرمشهر است.

پس از سقوط خرمشهر، ارتش صدام به قصد تصرف این شهر را محاصره کردند.

دفاع مقدس مردم ایران در مقابل دشمنان سال طول کشید.

در زمان شروع جنگ تحمیلی فرمانده سپاه پاسداران خرمشهر بود.

محمدعلی جهان آرا

پرستش‌های من

۲۴. یکی از مقاوم‌ترین شهرهای ایران در هشت سال دفاع مقدس، شهر بود که بیش‌ترین دزفول حملات هوایی را تحمل کرد.

۲۵. شهر به عنوان نمونه‌ی مقاومت و دزفول پایداری ایران عزیز در طی هشت سال دفاع مقدس انتخاب شد.

صفحه‌ی ۱۱۶ کتاب درسی

فعالیت ۱

با توجه به نقشه‌ی صفحه‌ی ۱۱۶ کتاب درسی، چند شهر را که مورد هجوم زمینی ارتش عراق قرار گرفتند، نام ببرید. خرمشهر، دزفول، آبادان، اهواز، قصرشیرین، گیلان غرب، سوسنگرد، سرپل ذهاب

صفحه‌ی ۱۱۶ کتاب درسی

فعالیت ۲

با کمک معلم و با استفاده از یک نقشه‌ی استان‌های کشور، استان‌های هم‌مرز عراق را پیدا کنید و بنویسید. آذربایجان غربی، کردستان، کرمانشاه، ایلام، خوزستان

صفحه‌ی ۱۲۰ کتاب درسی

فعالیت ۳

خرمشهر در کدام استان قرار دارد؟ روی نقشه موقعیت آن را نشان دهید. استان خوزستان

Mgosoft PDF Splitter

صفحه‌ی ۱۲۰ کتاب درسی

فعالیت ۴

پیام امام خمینی (ره) را در آغاز جنگ تحمیلی بخوانید و بگویید معنی و مفهوم این پیام چه بود؟ مفهوم پیام امام خمینی (ره) این بود که ملت ایران با ایمان به خداوند حکومت پهلوی را که قدرت‌های بزرگ از او حمایت می‌کردند از بین برد و در مقابل استعمارگران ایستاد؛ پس، از صدام که قدرت چندانی ندارد نباید بترسد، باید قدرتمند باشد و به خدا اتکا کند.

صفحه‌ی ۱۲۰ کتاب درسی

فعالیت ۵

ابتدا روی یک برگه نمودار علت و معلول را رسم کنید، سپس علت‌های جنگ تحمیلی را به‌طور خلاصه روی آن بنویسید.

علت

معلول (نتیجه)

- ← قطع منافع کشورهای استعمارگر پس از انقلاب اسلامی در ایران
- ← حمایت ایران از مظلومان، خصوصاً مردم فلسطین
- ← عدم آمادگی کافی نیروهای نظامی ایران برای دفاع

جنگ تحمیلی ایران و عراق

پرستشهای من

پاسخها

دهها تانک و ابزار جنگی و چندین لشکر را در مناطق اطراف شهر مستقر کرده بود و میخواست شهرهای دیگر خوزستان را تصرف کند و به حملات خود به شهرهای دیگر هم ادامه می داد.

صدام پس از اشغال خرمشهر چه کرد؟

رزمندگان اسلام به دعا و راز و نیاز با خدا مشغول بودند و سخت می جنگیدند. آنها آمادهی هر گونه فداکاری بودند و در سخت ترین شرایط به هم کمک می کردند و با یکدیگر مهربان بودند و به هم روحیه و امیدواری می دادند.

رزمندگان اسلام در جبههها چگونه بودند؟

فرماندهان نقشه‌ای را برای آزادسازی خرمشهر طراحی می کردند. سرانجام رزمندگان اسلام (ارتش، سپاه پاسداران و بسیج) با همکاری خلبانان شجاع نیروی هوایی در طی سه مرحله عملیات بیت المقدس توانستند نیروی دشمن را در دم شکست دهند. در آخرین مرحله با رمز «یا محمد بن عبدالله» ارتش صدام را با شکست بزرگی روبه رو کردند و قدم بر خاک خرمشهر گذاشتند.

خرمشهر چگونه آزاد شد؟

خرمشهر در چه تاریخی از چنگال دشمن آزاد سوم خرداد ماه ۱۳۶۱

صدام خمینی (ره) پس از آزادی خرمشهر به فرمودند: خرمشهر را خدا آزاد کرد.

رزمندگان اسلام چه فرمودند؟

مردم سراسر ایران با شنیدن این خبر به خیابانها آمدند و به شادمانی پرداختند. خیابانها پر از جمعیتی بود که اشک شوق بر چشم داشتند.

کردند؟

پس از آزادی خرمشهر چه شد؟

پس از آزادی خرمشهر حکومت صدام سعی کرد با گرفتن کمکهای مالی و اسلحه از کشورهای قدرتمند، قوای خود را تقویت کند و همچنان به هجوم خود ادامه بدهد. رزمندگان شجاع نیز در عملیات متعدد بخشهای دیگری از مناطق اشغال شده را از دشمن باز پس گرفتند.

پرستش‌های من

بازرسی

۸. جنگ تحمیلی هشت ساله چگونه به پایان رسید؟ در سال ۱۳۶۷ ایران آمادگی خود را برای پذیرش قطعنامه‌ی صلح اعلام کرد و جنگ هشت ساله به پایان رسید.
۹. یکی از شهدای نوجوان خرمشهر را نام ببرید. شهید بهنام محمدی
۱۰. در مقابل هجوم دشمن به کشور ما کدام گروه‌های ایرانی از میهن دفاع کردند؟ همه‌ی ملت ایران از اقوام و گروه‌های مختلف، زن و مرد و پیر و جوان در کنار یکدیگر ایستادگی و از میهن دفاع کردند و جنگیدند. عده‌ای هم که نمی‌توانستند با روش‌های دیگر به جبهه‌ها کمک کردند.
۱۱. برای حفظ استقلال میهن و بازپس‌گیری هزاران نفر از جوانان کشور ما شهید شدند و خانواده‌ها مشکلات زیادی را تحمل کردند. مناطق اشغال شده، مردم ایران چه کردند؟
۱۲. در جنگ تحمیلی به نیروهای مردمی بسیج می‌گفتند.
۱۳. خرمشهر در عملیات و با رمز بیت‌المقدس - یا محمد بن عبدالله آزاد شد.
۱۴. رزمندگان اسلام پس از قدم گذاشتن بر خاک خرمشهر خود را به می‌نامیدند.
۱۵. با پذیرش به وسیله‌ی ایران، جنگ قطعنامه‌ی صلح هشت ساله به پایان رسید.

Mgsoft PDF Splitter

صفحه‌ی ۱۲۴ کتاب درسی

فعالیت ۳

چرا امام خمینی پس از فتح خرمشهر به دست رزمندگان اسلام فرمودند: «خرمشهر را خدا آزاد کرد»؟ زیرا رزمندگان اسلام مردان خدا بودند. به دعا و راز و نیاز با خدا می‌پرداختند و برای آزادی خرمشهر سخت می‌جنگیدند. از این رو به یاری خداوند توانستند ارتش عراق را که به وسیله‌ی قدرت‌های بزرگ به انواع سلاح‌های روز دنیا مجهز شده بود، شکست دهند و خرمشهر را از چنگال دشمن آزاد کنند.

مطالعات اجتماعی

شماره ۲۸ (خط زمان دفاع مقدس) را کامل کنید.

صفحه ۱۲۴ کتاب درسی

کاربر گرامی شماره (۲۸)

دفاع مقدس

تاریخ خواندن خط زمان

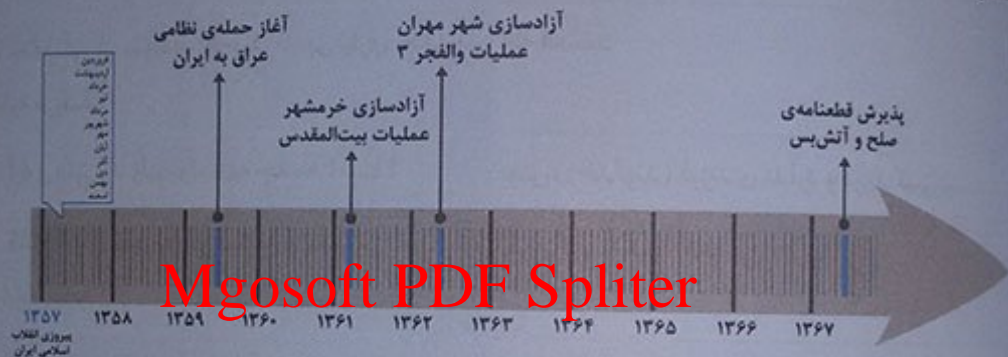
۱- صحنه‌های نظامی عراق به ایران در چه سالی صورت گرفت؟ ۳۱ شهریور ۱۳۵۹

۲- آزادسازی خرمشهر، (عملیات بیت‌المقدس) در چه سالی صورت گرفت؟ ۱۳۶۱

۳- عملیات والفجر ۳ در چه سالی اتفاق افتاد؟ ۱۳۶۲

۴- بر لاین عملیات کدام شهر آزاد شد؟ شهر مهران

۵- دفاع مقدس چند سال طول کشید به روی خط زمان بشمارید.

Mgosoft PDF Splitter

صفحه ۱۲۴ کتاب درسی

فصل ۶

سکس‌های (۱) و (۲) صفحه‌ی قبل چه می‌فهمید؟ می‌فهمیم که تمام مردم ایران حتی زنان و کودکان با روش‌های مختلف (مانند دوخت لباس برای رزمندگان و اهدای قلک) از میهن خود دفاع کردند و در مقابل هجوم عراق به ایران ایستادگی نمودند.

مطالعات اجتماعی